« بوزانتيون »
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٣٨ نمرولى
دائره مخصوصه ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ — Արտասահման 40 Ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բաթ Լօքալէ։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 264 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10/22 — 25 ՐԷՊԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1315. — 10 ԷՅԼՈՒԼ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 264

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԵՕԹՆԵԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ ԽԱՐԲԵՐԴԷ

ԽԱՐԲԵՐԴ, 30 Օգս. 97

— 1. Տեղի ունեցաւ առժամեայ Գաւառական Վարչութեան ընտրութիւնը։

2. Եղէգի նոր քահանայ մ'ալ աւելցաւ, որ վերջերս Ուրֆա Տ. Մխիթարեան Եպս.էն ձեռնադրուած է, եւ առաջին պատարագն ըրաւ անցեալ կիրակի գիւղին եկեղեցւոյն մէջ։ Միւս քահանան է Տ. Խաչատուր։

3. Ցառաջդիմութեան մէջ ենք. Գերապայծառ Աւետիս Եպս.ն է ծիմակ որ մեզ կ'աւետէ թէ Գերերջ. Տ. Աշգարեան Կ. Պատրիարքէ հրահանգ ստացած է 50 չքաւոր տղայ խնամել ու դաստիարակել տալու Պատրիարքական ծախքով և սա պայմաններով.— Տղայ գլուխ տարեկան 5 ոսկի ծախքով վստահելի տուներ յանձնուին չքաւորներն և կաթողիկէ Հայոց վարժարանին մէջ ուսում առնուին։ Իսկ Գերապայծառը նկատելով որ աւելի նպաստակայարմար կ'ըլլայ տղաքն յատուկ շէնքի մը մէջ հաւաքական խնամոց ենթարկել, ինչ որ կարելի է նոյն ծախքով կամ քիչ մը աւելիով, հրահանգ խնդրած է որպէս զի շէնք մը վարձուի և Մանկանոցի բացումը կատարուի։

4. Թո՛ղ ուզածնուն չափ Ամերիկա երթան, և թող կրցածնուն չափ սամուր բանեն կուսաչխարհիկութիւնը — դաւաճեռքնիկ այցելուակրօնութիւնը.— մինչ կան երիտասարդներ, մէկ երկու, որք փոքրիկ հարսնիքներ կ'ըլլորեն իրենց տուներն և սա դժուարին պայմաններուն մէջ Հիմէնի ղեւցաղներ կ'ըլլան «Պէ՛տք է կարգուիլ գիտնալ»։

5. Բայց զգուշութի՛ւն. կարգուելէ վերջ, կա՛մ բնաւ երթալու չէ Ամերիկա, կա՛մ հարսին հետ միասին. վասն զի այս աշխարհի վրայ կեսարներ ու կեսուրներ կան։ Երիտասարդ մը պարտաւորուած է Ամերիկայէ մինչև տեղւոյս Առաջնորդարանը բողոք տալ թէ չէ կարող այլ եւս համբերել իր հօր, որ տարիներէ ի վեր գինք կ'խաղցնէ ու չի ղրկեր ամուսինը։ Այս երիտասարդ գրած է իր հօր. «Հա՛յր, դուն ալ, մայրս ալ, ամբողջ ընտանեօք մէկտեղ եկէք. իմ գործս հոս աղէկ է. չեմ կրնար այլ եւս հոդ վերադառնալ. եթէ դուք չէք ուզեր գալ, հարսը ղրկեցէք»։ Մ'չ աս, ո՛չ ան։ Որո՞ւ կ'ըսես։

6. Դպրոցական արձակուրդներն աւարտեցան ու գրեթէ ամէն վարժարան վերաբացուեցաւ։ Կ'ուզէ՞ք որ կրթական նոր վիճակագիր մը ամփոփեմ։ Արեւուն տակ նոր բան չկայ։ Մէկ վարժապետը կուգայ ու միւս վարժապետը կ'երթայ, բայց դպրոցը միշտ նոյն կ'մնայ։

7. Նորը աս է.— Գէորգեան Ճեմարանի բացումէն ի վեր Խարբերդ բնիկ ունկցած չէր վաներ ունենալ հոն. վերջին Թղթաբերով Պատրիարքարանէն նամակ մը եկաւ Առաջնորդարան թէ Ն. Ս. Օ. Հայրապետին ձեռ ուղղած խնդրագրոյն վրայ, առաջարկուած վեց տղաքները, կէսը ձրի և կէսը կիսաթոշակ, ընդունիլ որոշուած է.- անյապաղ ճամբայ հանէք տղաքը։ Բայց երկու տեսակ ծախքեր կան որոց պիտի անկարանան աղքատները։ Ճամբու ծախքը Թո՛ղ վճարեն, ըսենք, բայց այն 50 րուպլին զոր պայման դրուած է որ իւրաքանչիւր ծնողք վճարէ կանխաւ ի պահ դրուելու համար, ինչպէս պիտի վճարեն աղքատներն, որոց աղքատութեան համար եղած էր ձրիութեան շնորհը։ Վաստկելէ՞ն վերջը...։ (*)

Խ. Ք.

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՑԵՐԻՉԼԻ

Ստարաբար 4 ժամ հեռաւորութեամբ բլուրի մը կողին վրայ շինուած գիւղ մ'է Ցերիչլի։ Օդը մաքուր, ջուրը մաքուր, հողը պտղաբեր, բայց ժողովուրդը թէ' անտեսապէս և թէ' բարոյապէս բոլորովին թշուառութեան մատնուած, որ իր ազգիտութեան հետեւանքն է մի՛այն և միայն։ Գիւղը կ'բաղկանայ առ նուազն 200 տունէ եւ կ'պարունակէ 1000ի չափ բնակիչ, ամէնն ալ Հայ։ Տեղացի արհեստաւոր բնաւ չկայ, ամէնն ալ հողագործութեամբ կ'զբաղին, բայց շատ քիչեր են որ առատութեան տարիներու մէջ իսկ հազիւ կրնան իրենց տարեկան ապրուստը ճարել. Մեծաւ մեծամասնութիւնը շատ կանուխէն սպառելով իր ապրուստը, կ'ստիպուի փոխառութիւններու խաղալ, կտաւատ ևլն. գրաւել խիստ ծանր գներով և փոխարէն անկից արմտիք ընդունիլ։ Հոս, վաշխառուները շատ ճարպիկ ձեւեր ունին ժողովուրդը կեղեքելու։ Ժողովրդեան մէջ միշտ տարաձայնութիւններ կը պտըտին թէ ամէնէն առաջ գիւղին իշխանէին բերնին քիչ մը իւղ կ'քսեն եւ ապա իրենց հարստահարիչ գործողութեանց կ'ձեռնարկեն, մանաւանդ խողակի հասոյթի առթին։ Այս տարի յորդառատ հեղեղներու պատճառաւ արմտիքներու վիճակը բնաւ գոհացուցիչ չէ և ժողովուրդն այժմէն սասանած է ձմրան ապրուստի համար։ Շատեր իրենց նախորդ տարուան ցանած ցորենին սերմն ալ չեն կրցած ստանալ։

Դպրոցին վիճակը խղճալի է։ Այդ հովասուն գիւղին մէջ դպրոցը միայն զուրկ է մաքուր օդէ, որովհետեւ իր շուրջը գտնուած ճեմիշներու գարշահոտութիւնէն անհնարելի ախոռ մ'է եւ մանկտին ստիպուած է խոյս տալ այդ դժոխային վայրէն և իր ժամերն ի դուր վատնել, ապրիլ ամիսէն սկսեալ մինչեւ սեպտեմբերի վերջերը։ Գիւղին մէջ 200էն աւելի դպրոց յաճախելու յարմար տղաք կան. բայց հազի՜ւ 30ի չափ տղայ կ'աւանուի վարժարանին մէջ։ Գիւղն իր կազմակերպութեան օրէն սկսեալ մինչեւ ցարդ բնաւ դպրոցական փայլուն վիճակ մը չէ տեսած։ Վերջին քանի մը տարիներու մէջ փորձեր եղան դպրոցը բարեկարգելու, բայց ի զո՛ւր, թանձրամիտ աղաներ միշտ անհաշտ աչքով կ'նային դպրոցական բարեկարգութեանց, որովհետեւ ժողովրդեան տգիտութիւնը նպաստաւոր կ'դատեն իրենց աղայական յաջողութեան։ Տարիէ մ'ի վեր վարժարանին մէջ կ'պաշտօնավարէ տեղացի երիտասարդ մը Պ. Անդրանիկ Զատրեան, որ ուսումն առած է Արմաշու Դպրեվանուց մէջ և ապա քաղաքիս վարժարաններուն մէջ քանի մը տարի պաշտօնավարելէ յետոյ իր ծննդավայրը Ցերիչլի դարձած է։ Իր ցոյց տուած ջանասիրութեամբ սկսաւ յոյսեր արծարծել գիւղին կրթական ապագային նկատմամբ։ Աղաները նախապէս փորձեցին հրաժարեցնել վարժապետն, առարկելով թէ զիրենք չի պատուեր, տղոց Սաղմոս, Ժամագիրք և Աւետարան չի կարդացներ. «մեզի պէտք չեն քերականութիւն, բնագիտութիւն, աշխարհագրութիւն, պատմութիւն եւ ուրիշ աւելորդ բաներ, մեր տղաքը գիր մը գիտնան կ'բաւէ, մնացածներն սուտումուտ բաներ են։» Իսկ ի՞նչ ըսել հարկ է այն չօրպաճիին, որ թէեւ իր մանկութիւնը քաղաքիս մէջ անցուցած և շուկային մէջ մասնաւոր ուսուցչի քով ուսման պարապած է, բայց բնաւ տրամադրութիւն չունի դպրոցի բարեկարգութեան համար բառ մ'իսկ արտասանելու։

Զարմանալի պիտի թուի ձեզ երբ ըսեմ թէ 200 տունէ բաղկացեալ Հայ գիւղի մը մէջ բնա՛ւ թերթ մը չկայ։ Աղաներն ամէն ժամանակ ամէն բանի կարող են դրամ գտնել, բայց թերթ մը գնելու համար չեն կրցած տակաւին խնայողութիւն մ'ընել։

Ս. Առաքեալ.

(*).— Մեր խնդակցութիւններ' գաւառացի այս նոր գրչի թղթակցական ամփոփ, կտրուկ եւ սրամիտ ոճին համար։ Վաղը պիտի հրատարակենք անոր մէկ կարեւոր յօդուածը։ ԾԱՆ. ԽՄԲ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆ Ի ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

Զ.

Գալով կրօնագիտութեան, միայն Նէօշաթէլի և Ժընեւի դպրոցներու ուսմանց ծրագրին մէջ գոյութիւն չունի այս ճիւղը. բայց այդ նահանգներու վարժարանաց դուռներն ալ բաց են կղերին առջև, որ կրնայ աւանդել աշակերտաց կրօնի ուսումը, բաւական է որ միւս ճիւղերու ուսուցման յատկացած ժամերուն չխառնէ։

Ուսմանց ճիւղ մը որ հետզհետէ կարեւորութիւն կ'ստանայ' ձեռական աշխատութիւնն է, մանաւանդ համար՝ Զուիցերիացի ժողովուրդը կ'ուզէ որ ազգային վարժարանը պատրաստէ, անոր մատաղ հասակէն իսկ, Զուիցերիացի տղուն մէջ իր ապագայ ախոյեանը տնտեսական պայքարներու։ Կուզէ որ Մոտաներ, Կոմէնիուսի, Լոքի, Ռուսոյի, Բեստալոցցիի, Ֆէլէնպէրկի գաղափարներն հետզհետէ կիրարկուին իր վարժարաններուն մէջ։ Երկար ատեն Զուիցերիոյ նախակրթարաններն ալ մերիններուն պէս զուրկ մնացած են այս կարեւոր ուսումէն, որ հաւասարակշռութիւն մը կ'հաստատէ մտաւորական և ֆիզիքական կարողութեանց մէջ։ Երկար ատեն Զուիցերիացի պատանիներն ալ մերիններուն պէս, դպրոցէն ելնելէ վերջ, զզուանօք նայեցան ձեռարուեստի, երթալու աւելցնելու համար անգործներու, անպէտներու թիւը։ Հակազդեցութիւնն յառաջ բերած ձեռական աշխատութեանց ծաւալման աշխատող զուիցերիական ընկերութիւնն, իրեն օժանդակ ունենալով դաշնակցութիւնն եւ յետոյ նահանգները։ Հետզհետէ հաստատուեցան մասնաւոր դասընթացքներ՝ ձեռական աշխատութեանց ուսուցիչներ պատրաստելու յատկացեալ, և բազմաթիւ են այն դպրոցներն որք օժտուած են արուեստանոց-սրահներով, ուր տղաք կ'բանին ատաղձագործի, փայտի, մետաղի վրայ, շարունակելով ու զարգացնելով մանկապարտէզի զբաղումները։ Այս ուսումն' որ ամէնէն աւելի բարգաւաճ է Ժընեւի, Նէօշաթէլի, Պալի և Զուրիխի մէջ, հետզհետէ կը ձգտի ուղղակի դէպի իր նպատակն' որ է լրացուցիչն ըլլալ միւս դասերուն, ներդաշնակել ամոքել զուտ մտաւորական դաստիարակութիւնն, եւ միեւնոյն ատեն ձեռարուեստի սէրն ու յարգանքը ներշնչել այդ մատաղ հոգիներուն մէջ։

Ամբողջ հատոր մը լեցնել պէտք պիտի ըլլար՝ եթէ մարդ փորձէր ամփոփել ինչ որ տեսած եւ ուսումնասիրած է Ժընեւի ցուցահանդէսին ծխ. խումբին մէջ, ուր նահանգները կը մրցին իրարու հետ իրենց դպրոցական յառաջդիմութեան կատարելագործութիւններով և արտադրութիւններով։ Բայց չեմ կրնար մէկ քանի խօսք չըսել այս մասին՝ երբ պահ Զուիցերիոյ նախակրթարաններու ուսմանց վրայ տրուած այս մէկ քանի տեղեկութեանց։

Կրթութիւնը, դաստիարակութիւնը պաշտելու չափ սիրող եւ յարգող Զուիցերիացի ժողովուրդը բնական էր որ Ցուցահանդէսին դպրոցական բաժնին յատկացնէր ընդարձակ սրահներէն մէկուն մէջ կազմակերպէր տեսակ մը տաճար' ուր միացած կ'գտնուէին կրթութեան մեծ, անմահ նահատակները։ Մէջտեղն է սիրական Բէսդալոցցին, բարի հօր անուշ կերպարանքով, աւանդական մանուկները թեւերովը շըրջապատած, ուրիշներ ալ գլուխը ծռած։ Արձանին մօտիկն է մեծ մանկավարժին օրօրոցը. անոր քով, ապակեպատ դարանի մը մէջ ի տես դրուած տիպար մանկավարժին վեհ գլխու մազերէն քանի մը թել. կճեայ արձանին դիմացը մեծ մանկավարժին հետեւեալ խօսքերն' իր մայրենի լեզուաւ. «[illegible]» Բեստալոցցիի արձանին քով է Զուիցերիացի միւս մեծ մանկավարժին' Ժիրարի' արձանն, իսկ այս երկուքը շըրջապատուած են Ռուսոյի, Ֆէլէնպէրկի, Շթարֆէրի, Սոմլի, Ցուինկլիի, Վէրնէրի, Սուլցէրի, Րօտի, Շէրի, ևլն. պատկերներով։ Խել մը մանկավարժներու պատկերներուն կ'ընկերանան իրենց մէկ նշանաւոր սկզբունքի արտայայտութիւնը. «պէտք չէ որ ձեր աշակերտը գիտնայ բան մը, որովհետեւ դուք ըսած էք իրեն, այլ անոր համար որ ինքն հասկցած է զայն։ (Ռուսօ)։» — «Դաստիարակութեան բուն նպատակն է մարդը մարդ ընել. (Մատամ տը Սթաէլ)»։ — «Զախող ճամբու մը մէջ մնալ է՛ դաստիարակութեան մէջ արագաբար իրարու յաջորդող արդիւնքներու շարք մը պահանջել» (Նավիլ)։ — «Չհասկցուած բանն օգտակար չէ, եւ ինչ որ օգտակար չէ' գրեթէ միշտ վնասակար է։ — Պէտք է որ դաստիարակն ամէն ատեն գիտնայ սպասել, աշխատիլ, յուսալ եւ սիրել. (Կօթէ)։» եւլն. եւլն։ — Բայց պէտք է շուտով դիտել այս պատմական բաժնին մէջ ի տես դրուած հին ձեռագիրներն ու գրքերը, պէտք չէ բանուիլ երբեմնի Զուիցերիոյ վարժարաններուն պատկանող այդ հետաքրքրաշարժ աշխատութեանց հրապոյրէն, որովհետեւ դուրսը, միւս ընդարձակ սրահներուն մէջ, այլապէս հրապուրիչ են այսօրուան Զուիցերիոյ դպրոցականներուն կանոնաւոր, մաքուր, մանկավարժութեան տեսականին իրականացումը ներկայացնող աշխատութիւնները։ Այս բոլոր դպրոցական աշխատութիւններու ուսումնասիրութեանց մէջ աչքի զարնող ընդհանուր պարագան սա է որ դասերն իրաւնակաւ ընելու մեծ ջանք մը կայ. երկրաչափութիւնը գունաւոր [illegible] փայտերու միջոցաւ կ'ուսուցանեն։ Աստնին տնտեսագիտութեան համար կան գեղեցիկ հաւաքածոներ։ Ամէնէն սովորական կերակուրներու սննդական արժէքը պատկերի մը մէջ գունաւոր գիծերու միջոցաւ ներկայացուած է։ Ամբողջ ոչխար մը, մաքմինը բացուած, դրուած է աշակերտութեան առջեւ, սովրեցնելու համար անոնց կենդանւոյն մարմնոյն մասերուն' սննդական տեսակէտով՝ յարաբերական արժէքը։ Ապագայ տանտիկինը կ'տեսնէ թէ ի՛նչպէս կ'շինեն ասեղն ու գնդասեղը, կ'շօշափէ, կ'հաստատէ այն դեղերը' որս պէտք է պատրաստ ունենայ իր տան մէջ։ Բնագիտութեան տարերքն ուսանող պատանին իր տրամադրութեան տակ ունի պզտիկ ջրհաններ' ամէն տեսակէ շողեշարժ մեքենայ, հեռագիր, կոմ-Բէլ-Լէ-պիկ-էօր, ձայնի թղթամ, շեռուցման, հեռապատկերի, լուսաւորութեան, կազի պատրաստութեան, ևլն. ևլն. վերաբերող գործիներ, ամենքն ալ իրենց ամենապարզ ձեւին վերածուած և տղոց ուսուցման ծառայեցնելու համար մասնաւոր ճարտարութեամբ մը յօրինուած։ Իսկ ձեռական աշխատութեան ուսման վերաբերող մեթոտներն հիանալի են եւ Մանկապարտէզի սանիկներէն զատ, 7էն մինչեւ 15 տարեկան տղոց ձեռական աշխատութիւններն յայտնի ցոյց կուտան թէ ուսմանց այս ճիւղը մասնաւոր հոգածութեան մը առարկայ է, մասնաւորապէս Ժընեւի մէջ, ուր Միւսիւ Ժիլլիէրօնի պաշտօն տրուած էր, մէկ երկու տարի առաջ, այս ճիւղի ուսուցման նոր կազմակերպութեան ձեռնարկել. խիստ շահեկան են Ժիլլիէրօնի ուսումնասիրութիւնն եւ մեթոտը, զոր պիտի տեղեկացնեմ ազնիւ ընթերցողաց' մասնաւոր յօդուածով մը։ Երկրաչափութիւն, իրագիտութիւն եւ ձեռական աշխատութիւն մէկ տարուան են. աշակերտը տետրակի մը մէջ առարկային պատկերը գծած է, պատկերին քով գունաւոր թուղթով նոյն գծագրութիւնը ներկայացուցած է, իսկ տակը ցացատրութիւններ տուած է։ Ինէն տասն տարեկան տղաք շինած են ծծագրութեան ուսուցման վերաբերող գործիներ։ Մէկ առով, Ժընեւի նահանգին նախակրթարանց աշակերտները պզտիկ արհեստաւորներ են արդէն, այնքան մաքուր կերպով շինած են փայտէ զանազան առարկաներ. իսկ Բրէզէնձի վարժարանին աշակերտաց կողմէ շինուած փեթակ մ' Զալէենի դրութեամբ, և Կրիւզիի վարժարանին Ըրդ տարւոյ աշակերտաց կողմէ շինուած Շուէդական մեքենագործարան մը պզտիկ հրաշակերտներ են։ Չեմ խօսիր ո՛չ ուսմանց ամէն մէկ ճիւղի վերաբերեալ աշակերտաց գրաւոր աշխատութիւններուն, անոնց սրբագրութեանց եղանակներուն, ո՛չ գործածուած դասագրքերու (տպեալ կամ ձեռագիր), ո՛չ Ֆրիպուրկի նահանգին մէջ դպրոցական խնայողական սնտուկի կազմակերպութեան, ո՛չ մըտքով տկար աշակերտներու յատուկ դասարաններու, ոչ ալ բարձրագոյն ուսմանց վերաբերեալ աշխատութեանց եւ դրութեանց վրայ. ասոնց ամէն մէկն երկայն յօդուածներու նիւթ կրնայ կազմել եւ իր յարմարագոյն տեղը կրնայ ունենալ մանկագիտական հատորի մը մէջ։ Ա՛հ, մեզ, հազար մեզ որ մեր դաստիարակներն առիթ չեն ունենար ներկայ գտնուելու Ժընեւի դպրոցական ցուցահանդէսին պէս հարուստ եւ կատարեալ ցուցահանդէսներու տեսնելու համար թէ ի՛նչ է դպրոց, մէթոտ, ուսուցում ըսուածն եւ թէ մանկավարժական գիտութեան ու արուեստին քով' որքան մեծ զօրութիւն են նաեւ, դաստիարակին համար, նախաձեռնութեան ոգին, մէկ կողմէն, արհեստին խանդը, սէրը' միւս կողմէն։

Ե. Թ. Հէնտլեան

«ԿԱՏԱՂԻ ԳՐԱԲԱՐԵԱՆՆԵՐ»

Բիւզանդիոնի օգոստոս 18ի թիւին մէջ կարդացի Ա. Ուղուրլեան էֆ.ի բանասիրական երկայն յօդուածն, ուր տեղ տեղ հեգնական ակնարկութիւններ կ'ըլլային մեզ դէմ՝ և յօդին և անոր բառին վրայ գրած մեր բանասիրական յօդուածին առթիւ։ Ստուգիւ չէինք գիտեր թէ տակաւին ա՛յնքան կատաղի գրաբարեաններ գոյութիւն ունին, որոնց ջիղերն այդքա՛ն սաստկօրէն թունդ հանեն և յօդին գործածութեան վրայ ըրած մեր քանի մը համեստ դիտողութիւններէն։ Բայց չենք զարմանար, տեսակ մը մարդոց յատկանիշն է որ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, իրենց կանխակալ կարծիքներուն վրայ յամառեան գամուած կ'կենան։ Աշխարհի մէջ ու իրենց շուրջն ամէն բան կ'փոխուի, ու անոնք ըլլալ բնա՛ւ չեն փոխուիր, և այնպէս մը կ'խօսին, կ'գրեն որպէս թէ 10—15—20 տարիներ առաջ ապրէին։ Ասկէ առաջ կուգայ իրենց վերջին աստիճանի յաւակնոտութիւնն ու երեւան կուգայ իրենց բոլոր խօսքերուն և գրուածքներուն մէջ։ Չենք գիտեր թէ ո՛ր և է խնդրոյ վրայ կարելի՞ էր մեր յայտնածէն աւելի համեստ կերպով կարծիք յայտնել, բայց դժբախտաբար մոռցած չէինք թէ անդին կրնայ գտնուիլ Ուղուրլեան մը որ ա՛յդքանն ալ պիտի չներէր մեզի։ Ասով հանդերձ հարկ չկար այդ աստիճան երար անցնելու։ Ուղուրլեան էֆ. կրնար իր ըսելիքներն աւելի պաղարիւն ձեւով ալ ըսել' առանց բան մը պակաս թողելու։ Հեգնութեան եւ ծաղրանքի միջոցն' որուն ինք կ'դիմէ, եթէ մենք ալ ներելի համարէինք' կրնայինք իր ինքնահաւանութեամբ ու գրաբարով չաղուած յօդուածին մէջ գտնել շա՛տ աւելի լիառատ նիւթ, շա՛տ աւելի սրամիտ հեգնութիւններու . . . ։ Ասկէ զատ՝ Ուղուրլեան էֆ. նիւթէ շեղումներ ընելով՝ լեզուական ընդհանուր խնդիրներու մէջ կ'մտնէ, եւ իր բոլոր հըմտութիւնն, անխնայ շռայլութեամբ մը, կ'թափէ հաստատելու համար անա՛նկ բաներ որք խնդրէն բոլորովին դուրս են, եւ որոնց դէմ բան մ'ալ խօսուած չէ։ Իսկ թէ գրուածքի մը ներդաշնակութիւնն ո՛ւր կ'կայանայ, առանց այս մասին նոր բան մը աւելցնելու, ընթերցողներուն կ'թողում դատել թէ Ուղուրլեան էֆ.ի յօդուածին ոճին և գրական յատկութիւններուն մէջ կը կայանա՞յ թէ այլուր։ Հարկ չեմ տեսներ իր չօշափած խնդիրներուն և յայտնած կարծիքներուն մի առ մի պատասխանել, քանզի անոնք բուն խնդրէն դուրս են ։ Իսկ գրական լեզուի կազմութեան վրայ իր յօդուածին վերջն յայտարարած դաւանութեան արժէքին գնահատութիւնը դարձեալ բանասէր ընթերցողներուն թողլով, սաչափը միայն կ'աւելցնեմ թէ Ուղուրլեան էֆ. ի՛նչ տեսակ կարծիք ալ ունենայ, մեր նոր գրական լեզուն կազմակերպութեան շրջան մը բոլորելու վրայ է և օր մը պիտի կատարելագործուի, բայց Ուղուրլեան էֆ.ի փափաքածէն կամ կարծածէն շա՛տ տարբեր կերպով. ասոր վրայ վստահ ըլլայ։

Գալով ամէն բառին ուղղագրութեան խնդրոյն' որ նոյնպէս կարգ մը անճահ հեգնութիւններու նիւթ կը մատակարարէ Ուղուրլեան էֆ.ի, մեր յօդուածը կարդացողները գիտեն թէ այդ մասին մենք քանի մը դիտողութիւններ յայտնած էինք, առանց վճիռ մը տալու յաւակնութեան, և հրաւիրած ձեռնհաս բանասէրներն որ տան վերջնական վճիռը։ Ուրախ ենք որ Լրագրաց մէջ կարգ մը կարծիքներ յայտնուեցան այս մասին, բայց այս կարծիքներն այնքա՛ն այլազան են որ յայտնի կ'երեւի թէ' եթէ ո՛չ այդ բառին ուղղագրութեան՝ գէթ կազմութեան խնդիրն, որ սերտ կապ ունի ուղղագրութեան հետ, դեռ վերջնապէս լուծուած չի կրնար համարուիլ, ինչպէս Ուղուրլեան էֆ. կ'կարծէ միամտօրէն, և հետեւաբար ամէն կրնայ շատ ջուր վերցնել։

Թօփանէ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎՃՌԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

Երկարժամանակեայ վարանո՜ւմ, անստոյգ ընթացքէ մը ետքը, դէպքերը վճռական երեւոյթ մը ստացան վերջին եօթնեկին մէջ։

Ինչպէս շաբաթ օրը կ'կանխատեսէինք մեր Քաղաքական յօդուածի մէջ, նոյն օրուան Բիւզանդիոնին տպարանէն դուրս ելած միջոցին կ'ստորագրուէին Հաշտութեան Նախաշաւիղք, որով նոր էջ մը կ'բացուի Արեւելեան խնդրոյն շահագրգիռ եւ արկածալից Պատմութեան մէջ։

Նոյն պահուն, Սպանիացիք վճռական պարտութիւն մը կ'կրէին ի Քուպա, որով Միաց. Նահանգներն իրենց երկար ժամանակէ հետէ վախցուած —կամ յուսացուած— միջամտութիւնն ի գործ դնելու պատճառ կամ պատրուակ մը ունեցան։

Հնդկաստանի սահմաններուն վրայ կռիւն աւելի կ'սաստկանայ, և անգլիական կառավարութիւնն 50,000 հոգի ամբողջովին շարժման մէջ դնելու հարկին մէջ կ'գտնուի։

Հնդիկ լրագրապետաց դատաստանը, զոր մանրամասնօրէն պատմեցինք մեր Բ՞.ի թիւով, ցոյց տուաւ թէ անգլօ-հնդիկ կառավարութիւնն որոշած է ինքզինք պաշտպանելու համար ներքին միջոցներ ալ ձեռք առնուլ, կրճատելով հնդիկ մամլոյն վայելած ազատութիւնները։

Դէպքերու այս կարեւոր շարք երկար ժամանակէ հետէ հասունանալու վրայ էր, իրարմէ տարբեր պատճառներով, և կոչուած է յիշատակելի արդիւնքներ ունենալ։ Օրինակի համար, Յունաստանի պարտութիւնը Մեծ Տէրութեանց ստորագրութեամբ վաւերացուեցաւ, և այս պարտութիւն գրեթէ դար մը ետ կ'տանի զՀելլենութիւն։ Ռազմագիտական սահմանագլուխն որ թողուեցաւ Օսմ. Տէրութեան՝ աւելի զօրաւոր է քան այն սահմանագլուխ զոր ունէր Տէրութիւնն Յունաստանի առաջին կազմութեան ատեն։ Այլ եւս Յունաստան մօքէն չի կըրնար անցընել յարձակողականի սկսիլ ցամաքի կողմէ։ Տէրութիւնն, Հելլենութեան բուռն դիտումներն իմացած, և Քուցօ-Վլահները սիրաշահելուն կարեւորութիւնն ըմբռնած, ժամանակ պիտի չանցընէ հակահելլէն տարրերով շղթայ մը քաշելու սահմանավայրին բովանդակ երկայնութեան վրայ, որ զինուորական գծին հետ պաշտպանութեան երկրորդ և ոչ նուազ ամուր գիծ մը պիտի ըլլայ։ Թո՛ղ այսուհետեւ յարձակողական պատերազմ, Յունաստան իր ներքին գոյութիւնն ապահովելու համար իսկ հիմնական բարենորոգումներու պիտի կարօտի, զորս իրագործելու համար իր ցարդ ցուցածէն շատ աւելի մեծ քաղաքական իմաստութեան, խոհեմու-

մութեան, համբերատար աշխատութեան ու խնայութեան կ'կարօտի, ինչ որ բորբոքած երեւակայութիւններէ, տհաս մտքերէ, խօսք չհասկցող, դէպքերէն, պատմութենէն չխրատուող գլուխներէ չի սպասուիր, դժբախտաբար, և հետեւանքն ազգին մեծամասնութիւնն է միշտ որ կ'տուժէ։

Նոր Եթնիքէ Եդէրիայի մը կ'կարօտի հելլէն ազգը, բայց ո՛չ թէ ամուլ և աղէտաբեր գրգռութեանց համար, այլ ազգաշէն, երկրաշէն, արդիւնաւէտ և խոհեմ աշխատութեան համար, որով վերակազմուին երկրին տնտեսական, գանձային ու վարչական ոյժերը։ Նորկիոս Թագաւոր և Մ. Ռալլի համոզուեր են թէ Սահմանադրութիւնը վերաքննութեան կ'կարօտի։ Փորձը ցուցուց թէ հելլէն քաղաքագէտներն աւելի զբաղեր են կուսակցական անհամ անլի կռիւներով, քան երկրին ոյժերն աւելցնող վերակազմութիւններով, և Աթէնքի Համալսարանին ու Ակադեմիներուն հմուտ Բրոֆէսորներն աւելի արտադրեր են հռետորներ ... քան սպայակոյտի հմուտ և կարիճ սպաներ, կամ ճարպիկ ծովային հրամատարներ։

Հա՞րկ է ըսել թէ Հաշտութեան կնքման լուրը նոյնքան գոհութիւն կ'պատճառէ հոս որքան Յունաստանի մէջ։ Իրաւ է որ Հելլէնք Օսմ. բանակն Աթէնքի մէջ տեսնելու վախն ունէին, մինչ պատերազմին վերսկսումն Օսմ. Տէրութեան համար հոգ պատճառելիք բան մը չէր ներկայեր այլ եւս։ Բայց Թուրքիոյ մէջ շատ աւելի մեծ շահեր կախում ունէին հաշտութեան կնքումէն քան Յունաստանի մէջ. Տասնպատիկ աւելի բազմամարդ երկիր մը իր ներքին բարօրութեան, այսինքն՝ վաճառականութեան ու արհեստագործութեան միջոցներուն համար ակնդէտ կ'սպասէր խաղաղութեան, որ կրետական խնդրոյն ալ կարգադրուելէն և Րէտիֆներուն իրենց տեղերը ցրուելէն ետքը, պիտի ցուցնէ իր անգին արժէքը։

*** Իր մեծանուն վարչապետին՝ Գանովաս տէլ Գաստիլլոյի՝ ծովու բաղնիք մտնելու համար գացած տեղն անզգամ անիշխանականի մը ձեռամբ և ի ներկայութեան իր Տիկնոջ սպանուած օրէն ի վեր, Սպանիոյ գործերը ձախող կ'երթան։ Անիշխանականները մէկ կողմէ, Գարլոսեանները միւս կողմէ, գլուխ կը վերցնեն, ու կ'նեղեն օրուան իշխանութիւնն, և ա՛ն էր պակաս որ Զօր. Վէյլէր, խստասիրտ սպարապետն որոյ վրայ ա՛յնքան յոյսեր կը դրուէին իր կարուկ միջոցներուն համար, ծանր պարտութիւն մը կրեց Գուպայի մէջ։ Ա՛լ ասոր չհամբերեց ազգն, և Վէյլէրի Գուպայէ ետ կանչուիլը պահանջեց. բայց կ'երեւի թէ Վէյլէր հզօր պաշտպաններ ունի Մատրիտ մէջ։ Լաս Թունաս բերդաքաղաքն, որ կղզւոյն ներսերն Սպանիացիներուն ձեռքը մնացած գրեթէ միակ ամուր տեղն էր, ապստամբք մեծ ճարպիկութեամբ ու քաջութեամբ առեր են, հասարակ և ուժանակաւոր ռումբերու և գունտերու հեղեղ մը տեղացնելէն ետքն, և խեղճ պաշարեալք, թէև լրաբեր ղրկեր են, բայց ապստամբք լրաբերներն հրացանի բռներ են, և Վէյլէր լուր անգամ չէ ունեցեր իր պաշարուած զօրախումբերու վիճակէն։ Սպանիա մինչեւ ցարդ 200 հազար զօրքի չափ ղրկեց Գուպա, բայց ապստամբութիւնն այսօր ամէն ժամանակէ աւելի զօրաւոր կը թուի հոն։ Ա՛լ Միաց. Նահանգներուն համբերութիւնն հատնելու վրայ է. «Կա՛մ մինչեւ հոկտ.ի վերջը կ'լմցնէք սա գործն, և կամ ես պիտի միջամտեմ և երկու կողմին խօսք հասկցնեմ, կ'ըսէ Ամերիկա։» Սպանիացի սեգ ազգը կ'բարկանայ։ Նոր Աշխարհի իր անգին գոհարն չուզեր որ օտարն աչք տնկէ, բայց ցորչափ Սպանիա աղէկ չպահէ՝ այն գոհար, ուշ կամ կանուխ այս էր ըլլալիքը։

Միացեալ Նահանգաց հետ ծանր վէճի մը ծագումը Գուպայի խնդրոյն եւրոպական հանգամանք մը կուտայ, և Հին ու Նոր Աշխարհներուն միջև ժամանակէ մ'ի վեր դիզուած կարգ մը խնդիրներուն դուռ կ'բանայ։ Այսօր ստուգուած իրողութիւն մ'է որ Միաց. Նահանգները Նոր Աշխարհի ամէն երկիրներուն վրայ տեսակ մը հովանաւորութիւն ի գործ դնելու հետամուտ են, իրենք զիրենք մեծ-եղբայր նկատելով այն փոքր եղբայրներուն, ինչպէս Միաց. Նահանգաց ժողովուրդն սկսած է նկատել Հիւսիսային, Կեդրոնական և Հարաւային Ամերիկայի միւս բոլոր ազգերն ու հանրապետութիւնները։ Հավայի կամ Սանտուիչ կղզիները ձեռք անցընելով ճափոնի հետ կռուի բռնուելէ չվախցան։ Բայց անհունապէս աւելի կարեւոր պիտի ըլլայ առաջիկայ կռուին Սպանիոյ հետ՝ Գուպայի համար։

*** Անգլիահնդիկ կառավարութիւնը նոր դատեր բացաւ Հնդիկ մամլոյ ներկայացուցիչներուն դէմ։ Բունայի Վէյտա լրագրին տէր և խմբագրապետ Շունքըր Վիշուանաթ Գէյլքար և տպագրիչ Սուքհարան Կոբալ Բարանտաքար սեպտ. 4/16ին դատուիլ սկսան Պոմպայի Եղեռնադատ Բարձրագոյն Ատենին առջեւ, ժողովուրդն անգլ. իշխանութեան դէմ գրգռել փորձելնուն համար։ Պոմպայի մէջ հրատարակուած «Իսլամ Տէքքան» անուն Հնդիկ-իսլամ թերթի մը խմբագիրն ալ վարչային տնօրէնութեամբ Հնդկաստանի մէկ ուրիշ կողմը բնակիլ կոչուեր է կառավարութեան կողմէ։

Գալով Թիլաքի դատապարտութեան, իր փաստաբանք և համակրողք խնդիրը վճռաբեկութեան ներկայեցին, նկատելով որ Եղեռնադատ Ատենին նախագահ Սդրաչի անգլ. դատաւորն անկողմնակալ ոգւով ամփոփած չէ դատն, այնպէս մը խօսելով երդուեալներուն որ անոնք անպատճառ դատապարտութեան վճիռ բերեն, և կառավարական արարքներու մասին դժգոհութիւն յայտնող գրութեանց նկատմամբ Պատժ. Օրէնքին տրամադրութիւնը ճիշդ չէ բացատրած։ Կ'նկատեն նաեւ թէ զԹիլաք դատի ենթարկելու մասին անգլեւհնդիկ կեդրոնական կառավարութեան (Կալկաթայի) հաւանութիւնն օրինական ամէն ձեւակերպութեամբ ձեռք բերուած չէր։ Հնդկաստանի Գերագոյն Ատեանն այս հիմանց վրայ եթէ վճռաբեկութեան բաւական պատճառ տեսնէ, պիտի դիմուի բովանդակ Բրիտանեան Տէրութեան վճռաբեկութեան Ատենին, որ է Պետական Խորհրդոյ դատական ճիւղը, Լոնտոնի մէջ։

Կ'հաւաստուի թէ Թիլաքի դատապարտութեան միջոցին, անգլ. դատաւոր Սդրաչիի ուղղուեր են սպառնալեաց նամակներ, եթէ անիրաւ վճիռ մը տայ՝ զինք ունկնդրաց բեմէն զարնելու սպառնալեօք, բայց դատաւորը կարեւորութիւն չէ տըւեր, և ոչ իսկ ոստիկանութեան իմացուցեր է գործը։

Բնիկ մամլոյն դէմ կառավարական խստութեան հետեւանքներէն մին այս եղաւ որ Բունայի տասնէ աւելի լրագրերու տէր և խմբագրապետք ու հրատարակիչք իշխանութեան դիմելով խնդրեցին իրենց անունները ջնջել պատասխանատուներու ցուցակէն, անոնց տեղ առաջարկելով ուրիշ մարդոց անուններ, որք փոքր վարձքի մը փոխարէն յանձն կ'առնուն լրագրին պարունակութեան համար պատասխանատու ըլլալ անգլեւհնդիկ կառավարութեան առջեւ։

Տոքդ. Ճէվահիրճեան

ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ Քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողները: Վիրաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիներն զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, տեղւոյն մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործածութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետքն, ապահովութեան ու մաքրութեան ամենավերջին մէթոտներն, որոց շնորհիւ Վիրաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք այնքան անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ. Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ, Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրճիմէքճեան դեղարանը Պանչէ-Գաբու: Եւ. նոյն ժամերուն աղքատները ձրի կ'նայի Մէրճիմէքճեան դեղարանին մէջ: Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Անեօն Էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ Նախաշաւիղ պայմանաց ծրագիրը վաւերացնող կայս. Իրատէն երէկ իրիկուն հաղորդուեցաւ Բ. Դրան։

— Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարն անցեալ ՇԲ. իր պաշտօնակցաց հետ խորհրդակցելէ յետոյ հեռաձայնի միջոցաւ Նորկիոս Թագաւորին տեղեկութիւններ հաղորդեց հաշտութեան բանակցութեանց վրայ։

— Հաշտութեան վերջնական դաշնագրոյն կնքման համար Յունաստանի կողմէ Կ. Պոլսոյ նախորդ դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը պիտի ղրկուի, ինչպէս ծանուցեցաւ յառաջագոյն։

— Փոխառութեան համար Յունաստան հաւանութիւն կ'գոյացնէ Պերլինի մէկ քանի պանքաներուն հետ։

— Փոխառութեան տոկոսը պիտի ըլլայ հարիւրին երեք և գլխավճարն հարիւրին մէկ։ Մեծ Տէրութիւնք համաքարար երաշխաւոր պիտի ըլլան։

— Աթէնքէ կ'հեռագրեն թէ Տէլիանիսի կուսակից մէկ քանի երեսփոխանք թախանձեր են Մ. Տէլեանիսի որ կացութեան դժուարութեան առջև վերստին ստանձնէ վարչապետի պաշտօնը։

— Զրոյց կայ թէ վարչապետ Մ. Ռալլի հրաժարեր է։

— Երեսփ. ժողովը վաղը պիտի գումարի։

— Հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանաց ծրագիրը վաւերացնելով, դեսպանք անոր օրինակները կը ղրկեն իրենց կառավարութիւններուն, որք պիտի յուղարկեն զայնս Աթէնքի իրենց դեսպաններուն՝ հելլէն կառավարութեան հաղորդուելու. այս վերջինն ալ Երեսփ. Ժողովը պիտի գումարէ վաւերացնելու համար։ Դեսպանականէն առաջ երկուց երկրաց հիւպատոսական յարաբերութիւնք պիտի վերսկսին։

— Սահմանագլխոյ խնդիրը պիտի կարգադրուի երկու կողմի պատուիրակներուն միջոցաւ՝ աջակցութեամբ Մեծ Տէրութեանց։ Պատերազմի տուգանքը գումարն է չորս միլիոն անգլ. ոսկի։

— Յունաստանի Ազգ. Պանքային վարչական Խորհուրդն որոշեց Թեսալիոյ փաստաբանաց և բժիշկներուն դրամ փոխ տալ մուրհակաւ որ երրորդ անձի մը կողմէ երաշխաւորուի։

— ՇԲ. Նախարարք գումարուեցան չորս ժամու չափ. կ'ըսուի թէ վերջնական որոշմունք տրուեր են հաշտութեան ստորագրուելուն և Երեսփ. ժողովին մէջ կառավարութեան բռնելիք ընթացքին նկատմամբ։

— Մաքսատանց հասոյթք, Սեպտ.ի առաջին տասնօրեայ հասոյթին նայելով, նոյն ամսոյն 600,000 տրախմի աւելի պիտի ըլլան։ Այս յաւելման պատճառը սա է թէ վաճառականք սկսած են յանձնարարութիւններ ընել։

ՍԵՐՊ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ. — Բոլիտիքէ Քորէսբոնտէնց կ'իմանայ թէ Թուրքեւսերպ սահմանագլխու զինուորական քննիչ յանձնաժողովն, իբրեւ գլխաւոր միջոց, առաջարկեր է աւելցնել սահմանագլխոյ պահապան զինուորաց թիւը։

ԿՐԵՏԷ. — Մեծ Տէրութեանց ծովակալք դատեցին յոյն քահանայ մը, որ ամէնէն վերջին չփոթութեանց հեղինակներուն պետերէն էր։ Քահանան դատապարտուեցաւ վեց ամիս բանտարկուելու Սաբբէնթա մերտանիսուն մէջ։

ԷԼԱՍՈՆԱՅԻ օսմ. զօրաբանակին համար Սպարապետ Դուոյը 400 վրան ղրկեց։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Վերջին ասպատակի թերթերու մէջ կ'կարդանք թէ հելլէն վաղեմի չարագործներ, բանտէն փախածներ և այլ և այլ ոճրագործներ, կացութենէն օգտուելով, զանազան խումբեր կազմած են և կ'ասպատակեն թէ՛ Թեսալիոյ և թէ՛ Յունաստանի այն մասերուն մէջ, ուր զինուորաց թիւը քիչ է։ Աւազակներն ամէնէն աւելի կ'գործեն այն գօտիին մասին մէջ որ կ'գտ'ուի օսմ. բանակին և հելլէն բանակին միջեւ։ Ուղեւորաց վրայ կ'յարձակին, գիւղեր կ'կոխեն, տուներ կ'կողոպտեն և ժողովուրդէն բանի սատակ կ'չորթեն։ Մինչեւ անգամ բանակէն հեռու գտնուող զօրաց վրայ կ'յարձակին։ Հելլէն կառավարութիւնը զօրայունդեր ղրկած է աւազակաց դէմ. Օսմ. բանակն ալ կ'հալածէ չարագործները. բայց արդիւնք մը չունենար, որովհետեւ աւազակները չէզոք գօտիին մէջ կ'ապաստանին, ուր երկու կողմէն ոչ ոք կրնայ մտնել։ Աւազակաց խումբերէ մին Բարտիցայի մօտ երկու ուղեւորի վրայ՝ հայր ու տղայ՝ յարձակելով լեռը տարեր են և մէկ քանի հազար ոսկի փրկանք կ'պահանջեն։ Աթէնքի թերթ մը աւազակութեան խնդրոյն առթիւ սա դէպքը կ'պատմէ.

— Աւազակապետ Նաքորուլօ, որ իր զանազան չարագործութիւններով անուն ազդած է, անցեալներն անտառի մէջ հանգչած պահուն, շրջակայ գիւղերէն ծերունի մը իրեն քով գալով ըսեր է թէ Նաքորուլօ աւազակապետը զինքը կողոպտեր է յափշտակելով 42 տրախմի որ իր ամբողջ հարստութիւնն էր։ Աւազակապետն հարցուցեր է գիւղացիին թէ փաստ մ'ունի՞ որ Նաքորուլօ կողոպտած է զինքը։ Հաստատական պատասխանին վրայ, անմիջապէս րէվօլվէրը քաշելով խեղճ գիւղացիին գանկը ջախջախեր է։ Յետոյ իր մարդերէն միայն զատելով «Սրիկայ, նայէ որ ուրիշ անգամ իմ անունովս մարդ չկողոպտես», ըսեր և զայն ալ սպաններ է րէվօլվէրով։ (Թան.)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. — Ծանուցուեցաւ թէ Մոհմանտներն ալ յարձակողականի սկսած են անգլեւհնդիկ զօրաց դէմ. վերջին լուրի մը նայելով Մոհմանտներն, որք Մալաքանտի կողմերն հաստատուած են, այդ յարձակմամբ ճիգ մ'ըրեր են, որպէս զի զօր. Իլսի և Պլըտի զօրախումբերուն կողմէ չպաշարուին։ Զօր. Պլըտ արեւմտեան կողմէ կուգար. զօր. Ճիֆրիսի կիսաբաժինն, որ ինչպէս ծանուցինք Բէնջաորա գետին մօտ յարձակում կրեց, զօր. Պլըտի զօրաբաժնին կ'վերաբերի։ Կ'ըսուի թէ ուրիշ կիսաբաժին մ'՝ հրամատարութեամբ Սըր Պինտըն Պլըտի, որ Նաուակաիէ կուգայ, պիտի կրնայ շուտով միանալ զօր. Ճիֆրիսի։ Զօր. Իլս, որ Շապքատէրէ կուգար, այսինքն հարաւէն, անցեալ ԴՇ. Մոհմանդներու երկիրը մտեր է։ Դարուփոս և քարուտ տեղերէ տաժանելի արշաւանք ընելէ և թշնամւոյն կրակին տակ մնալէ յետոյ, առանց ընդդիմութեան հանդիպելու գիրեր է կուհտարի ամրոցին։

Աֆրիտիներու և Օրաքզայիներու վրայ ճշգրիտ տեղեկութիւն մը չկայ։ Զօր. Պիկս, որպէս ծանուցինք, ատոնց ձեռքէն առաւ Լօքարթի ու Կիւլիստանի ամրոցներն և Սարհարկարդի դիրքը։ Զրոյց կայ թէ Օրաքզայիներն ու Աֆրիտիները Սամանայի լեռներէն հեռանալով աւելի դէպի հիւսիս՝ Խայպարի կիրճերը քաշուեր են, ուր կը գտնուի Աֆրիտիներու մեծ ոյժը։ Զօր. Պիկսի զօրախումբը Սամանայի մէջ սեպտ. 12էն 14. ունեցեր է 30 մեռեալ և 59 վիրաւոր։

Կիւլիստանի պահակազօրաց դիմադրութեան վրայ սա մանրամասնութիւնք կ'հաղորդուին. — Պաշարումը տեւեց երկու օր։ Այս միջոցին պահակազօրքը մէկ քանի անգամ փորձեցին դուրս ելնել։ Բէնճապցի խոլամ ենթասպայ մը տասնեւվեց զինուորով նետուեցաւ 300 ապստամբաց մէջ, որոցմէ երեք դրօշ յափշտակեց։ Պաշարման երկրորդ օրն ալ դուրս ելնելու փորձեր եղան, զի ապստամբք ամրոցին պատերուն տասն մեթրի չափ մօտեցած էին։ Ամրոցին մէջ կային անգլ. հրամատարին կինն՝ իր 4 տղաքներով և երկու սպասուհիներով։ Այս վերջինք ամենայն անձնուիրութեամբ դարմանեցին վիրաւորեալներն՝ ապստամբաց սաստիկ կրակին տակ։

— Հնդկաստանի հիւսիսային արեւելեան սահմանագլխոյն վրայ Անգլիա հաւաքած է 59,000 զինուոր՝ 90 թնդանօթով։ Օգնութեան ղրկուած զինուորք դեռ ճամբան են։ Սիմլայէ կ'գրեն թէ Օրաքզայիներու և Աֆրիտիներու թիւն է 47,000։

— Լոնտոնէ կ'գրեն թէ հարիւր հետեւակ եւ վեց հարիւր հեծեալ զինուոր Հնդկաստան ղրկուեր են։

ԳՈՒՊԱ. — Սպանիոյ վարչապետ զօր. Ազգարակուա հեռագիր ստացեր է զօր. Վէյլէրէ թէ Գուպայի զօրաց այժմու թիւը բաւական է ի գլուխ հանելու պատերազմական գործողութիւնները։ Զօր. Վէյլէր խնդրեր է նաեւ Նոյեմ.էն առաջ ճամբայ չհանել Գուպա ղրկուելիք 5142 զինուորները։ Զօրավարն առ այժմ նոր զինուորի պէտք ցոյց չի տար և Նոյեմ.ին կ'ուզէ որ ղրկուին, զի այդ եղանակին միայն զինուորք կրնան ընտելանալ Գուպայի կլիմային։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ ԿՂԶԻՔ. — Մանիլայէ առնուած վերջին լուրերու նայելով հոն ալ տակաւին շարժումը կ'շարունակէ։ Ապստամբք գլխաւորաբար երեք խումբ բաժնուած են՝ Ա.ն 4000 և միւս երկուքն երեք հազարական։ Կան մէկ քանի խումբեր ալ դասալիք բնիկ զինուորներէ ու ոստիկան-զինուորներէ բաղկացած։ Ասոնք միւս ապստամբներուն զինուորական մարզանք կ'սովրեցնեն։ Բամբանկայի գաւառին մէջ 200 բանտարկեալ բանտէն փախչելով չփոթութիւն յարուցեր են. կառավարիչը կըրցեր է փախչիլ, բայց քարտուղարը վիրաւորուեր է։ Բանտարկելոց մէկ քանին սպաննելով միայն կարելի եղեր է չփոթութեանց առաջքն առնուլ։

— Մանիլայէ կ'գրեն թէ սպանիական շոգենաւ մը՝ Դուալ ընկղմեր է։ Մէկ քանի ուղեւոր եւ նաւազ միայն կրցեր են ազատիլ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքեհերցոգին համար Պերլինի թերթեր ծանուցին թէ անցեալ շաբթու Լոնտոնի մէջ գաղտնի կերպով պսակուեր է, գերմանացի պարզ ընտանիքի վերաբերող օրիորդի մը հետ։ Լրագիր մը մինչեւ իսկ կ'ըսէ թէ Էքս-լա-Շաբէլի մօտ հանքի մը տիրոջն աղջիկն է այդ օրիորդ։ Ուրիշ թերթ մ'ալ կ'ըսէ թէ աղջիկը նախապէս Քրուբի զինագործարանին տիրոջ տան մէջ պաշտօնակալ օրիորդ է եղեր. արքեհերցոգն հոն ճանչցեր է զայն. Նորապսակ ամոլք Ալժէ ուղեւորեր են Միջերկրականն անցընելու. Վիեննայէ ուղղեալ հեռագրեր թէև կ'հերքեն այս լուրերն իբրև չինծու, բայց գերման լրագիրք կ'պնդեն իրենց լուրին վրայ։ Կ'ըսեն թէ արքեհերցոգն յարաբերութիւն ունի այդ աղջկան հետ՝ Օր. Հուսման։ Մանրամասնօրէն կ'նկարագրեն թէ արքեհերցոգն ի՛նչպէս յարաբերութիւն հաստատած է Օր. Հուսմանի հետ և կ'յարեն որ Ֆրանց Ֆէրտինանտ իբրեւ բժիշկ ներկայացեր է։ Հաստատողներ ալ կան թէ ամուսնութիւնն ստուգիւ կատարուած է, թէև Սդէֆանի արքեհերցուհին էսէն գացած էր արգիլելու։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ. — Նիւեորքէ կ'հեռագրեն թէ Ուաշինկդընի անգլ. դեսպանն իր պաշտօնատեղին դառնալուն բանակցութիւնք պիտի վերսկսին՝ Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց միջև իրաւարարութեան ընդհ. նոր դաշնագիր մը կնքելու բուռ հիման այն դաշնագրին որ Մր. Քլիվլէնտի նախագահութեան օրով որոշուած, բայց Մ. Նահանգաց ծերակոյտէն մերժուած էր։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՊԱԼԹԻԿԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Պալթիկեան նահանգաց գաւառային վարչութիւնք հրաման ստացեր են որ օտար հիւպատոսներէն միայն ռուս լեզուաւ գրուած գրութիւններն ընդունին։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ. — Բուրէրի հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Լակոսի գաղթավայրին բնիկներուն մէջ մեծ գրգռութիւն կ'տիրէ, որովհետեւ անգլ. կառավարութիւնն որոշեր է կլուածական տուրք մը հաստատել։ Սեպտ. 10 ի (Ն. Տ.) գիշերն ամբողջ տեղւոյն եւրոպացի բնակիչք արթուն և զգոյշ կեցեր են, սակայն բան մը չէ պատահեր. այսուհանդերձ դժգոհութիւնը կ'շարունակէ եղեր։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍԻԱՄ. — Մ. Հանոթօ ԵՇ. Սիամի Թագաւորին հետ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ, որպէս զի 1893ի դաշնագրութեան տրամադրութեանց ճշգրիտ գործադրութիւնն ապահովուի, սահմանագլխոյ դէպքեր չպատահին և փրանս. հողերը չյափշտակուին, ինչպէս պատահեցան վերջերս։

ՇՈՒ ՐԷԿԱ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ. — Ծիպուդիէ Սեպտ. 17 թուականաւ կ'հեռագրեն թէ Հապէշստանի կայսեր աղջիկը՝ Շոա Րէկա իշխանուհին, որ Րաս Միխայէլի կինն էր, մեռեր է։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԲԷՇԹԱ, 20 սեպտ. — Վիլհէլմ կայսր հոս հասաւ։ Կայարանէն ընդունուեցաւ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր, արքեհերցոգներուն, նախարարաց և զօրավարաց կողմէ։ Վեհապետք երկու անգամ զիրար ողջագուրեցին։ Ժողովուրդն եռանդագին ընդունելութիւն ըրաւ Գերմանիոյ կայսեր։

ՀՌՈՄ. — Իտալիա ընդունեց Մենելիքի առաջարկած սահմանագիծը։

ՓԱՐԻԶ. — Սամորիի որդին յարձակեր է Սուտանի ֆրանս. գաղթականութեան վրայ։ Կան 46 մեռեալ կամ անյայտ եղած։

ՀՌՈՄ. — Քասալայի վերաբերեալ բանակցութիւնք աւարտեցան։ Եգիպտական զինուորք վերստին պիտի գրաւեն զՔասալա։

ՓԱՐԻԶ. — Զրոյց կայ թէ Ռուսիա 500 միլիոն Ֆր.ի նոր փոխառութիւն մը պիտի կնքէ ի Բարիզ։

— Քաղաքական ակմբոց մէջ կ'ըսուի թէ Գերմանիա, միջազգային քաղաքականութեան համար, համաձայնութիւն մը կ'պատրաստէ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ հետ։

ՏՕԳԹՕՌ

ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուական յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՍՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական Ժողովն երէկ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Եպս. Յովհաննէսեանի և զբաղեցաւ սա խնդիրներով. — 1. Ռոտոսդոյի առաջն. տեղապահ Տ. Բարթուղիմէոս Վ. Պաղճեան թէեւ ասկէ առաջ Տ. Թէոդորոս քհնյ.ի նկատմամբ ըսած էր թէ Ռոտոսդոյի մէջ կառավար Ստեփանը գաղտնի պսակած է, սակայն իր վերջին գրով կ'հերքէ առջի տուած տեղեկութիւնն, յայտարարելով թէ յիշեալ քահանան թէեւ Ստեփանի տունը գացած է, բայց ոչ թէ պսակելու համար կառավար Ստեփանն, այլ անոր վրայ բժշկութեան աւետարան կարդալու։ — 2. Տ. Մեսրոպ Վ. Ճերմակեան Ժողովոյ ներկայանալով, տուաւ այն ամէն բացատրութիւններն որք կ'պահանջուէին իր վրայ եղած ինչ ինչ գիտողութեանց մասին, մանաւանդ Խառն Ժողովոյ վերջին նստին մէջ եղած իրաւացի գիտողութեանց։ Կրօն. Ժողովն, որուն այն միջոցին կ'նախագահէր Ս. Պատրիարք Հայրը, Ճերմակեան Վ.ի տուած բացատրութիւնը գոհացուցիչ գտաւ. ուստի պիտի հաղորդուի Խառն Ժողովին, յանդորրութիւն մտաց։ — 3. Հուրիկեան Տ. Յովհաննէս Վ. խնդրագիր մը մատուցած էր իր գործած սխալանաց ներուելու մասին։ Ժողովն իր նախորդ որոշումն անփոփոխ պահել որոշեց, և Տ. Հուրիկեան Վ., որ ներկայ էր, ԵՇ. օր Արմաշ ուղեւորիլն յայտնելով, Ս. Նախագահին աջն առաւ։ — 4. Պէշիքթաշի եկեղեցւոյն մէջ պաշտօնավարող Տ. Միքայէլ քհնյ.ի համար խնդրագիր մատուցուած էր որ արտօնուի Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ քահանայագործելու։ Ժողովը տեղեկացած ըլլալով որ Պէշիքթաշի եկեղեցւոյն աւագերէցն հիւանդ է և միւս երեք քահանայից մին պանդուխտ է, մնացած քահանայից թիւն անբաւական համարելով, մերժեց Տ. Միքայէլի խնդրագիրը։ — 5. Շամլըի Թաղ. Խորհուրդը տեղեկութիւն խնդրած էր Ժողովէն թէ Տ. Գարեգին քհնյ. Արմըռունի որ այս օրերս հոն կ'գտնուի, կրնա՞յ պաշտօն վարել տեղւոյն եկեղեցիին մէջ։ Ժողովն որոշեց պատասխանել թէ յիշեալ քհնյն արտօնուած է քահանայագործելու։ — 6 Տ. Գրիգորիս Եպս. Ալէաթճեան Ժողովին ներկայացաւ։ — 7. Բաղրեւանդեան Տ. Սահակ Ծ. Վ. Ժողովոյն ներկայանալով, ինչ ինչ բացատրութիւններ տուաւ իր ներկայ պաշտօնավարութեան անբաւականութեան նկատմամբ։ — 8. Երբեմն Կեսարիոյ Ս. Կարապետի միաբան Տ. Եղիա Ծ. Վ. Դերձակեան, խնդրագիր մատուցանելով, Փայատիոյ Ս. Աստուածածնայ վանքն երթալ կ'փափաքէր։ Ժողովն հարկ եղածը տնօրինեց։ — Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ տասն չափ անհատական խնդիրներով. (իբր թէ միւս ամէն տնօրէնութիւնք «հանրային» ըլլային)

— Կրօն. Ժողովոյ դիւանն երեք կարեւոր խնդիրներ պատրաստեց, այսօրուան գումարելի Խառն Ժողովոյն ներկայացնելու համար։

— Աստուածաշնչի Ընկերութեան Պոլսոյ ներկայացուցիչ Մր. Պօէն եւ Պայպլ Հաուզի իրաւագէտ խորհրդական Արշակ էֆ. Շմաւոնեան երէկ Պատրիարքարան երթալով տեսակցեցան Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

— Կ'լսենք թէ Աստուածաշնչի Ընկերութիւնը մտադիր է Ս. Գրոց աշխարհաբար նոր թարգմանութիւն մը հրատարակել, արդի գրական աշխարհաբարին համեմատ, և քերականական ճիշդ և հաստատ կանոններու հետեւողութեամբ սրբագրելով այն թարգմանութիւնն որ հայ-բողոքական հասարակութեան մէջ կ'գործածուի կէս դարէ հետէ, և որ, ըստ մեզ, շատ պարզ ու շատ ժողովրդական աշխարհաբար մ'է, որոյ շնորհիւ Ս. Գիրքը գրեթէ նոր յայտնութիւն մը եղած է մեր ազգայնոց մէկ մասին համար։ Նաև, կ'լսենք թէ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Դուրեան պիտի հրաւիրուի իր փորձ գրչով մասնակցելու այս գրական աշխատութեան, որ պիտի յանձնուի Հայերէ և Հայ-Բողոքականներէ բաղկացած յանձնաժողովի մը ուսումնասիրութեան, ինչպէս եղած էր գրաբար Աստուածաշունչի հրատարակման առթիւ, ընդհ. գոհունակութիւն պատճառելով ազգին մէջ, և իր բաժանեալ երկու հատուածներուն մէջ։ Լրագիրք ծանուցին թէ Ն. Օ. Ս. Հայրապետն Ամենայն Հայոց օրհնութեան կոնդակ մը իր բարձր հաւանութիւնն յայտնած է Աստուածաշնչի Ընկերութեան՝ Ս. Գրոց հին հայերէն թարգմանութեան իր խնամոտ հրատարակութեան

համար։ Ինչ որ լրագիրը չգրեցին՝ այս է որ Գերերջ. Տ. Ազարեան Կ.-Պատրիարքն ալ նոյն իմաստով գոհունակութեան ու գնահատման գիր մը ուղղած է նոյն Ընկերութեան՝ գրաբար Աստուածաշնչի հրատարակման առթիւ։—Վերջապէս, կ'լսենք թէ Ս. Գրոց աշխարհաբար թարգմանութեան վերաքննութիւնը պիտի սկսի Մատթէոսի Աւետարանէն։ Նոր հրատարակութիւնն երկիջեայ պիտի ըլլայ, մէկ էջը գրաբար, միւս էջն աշխարհաբար, որով նոր թարգմանութիւնը նորագոյն հրապոյր մը պիտի ունենայ Ազգին ամէն մասերուն համար։

—Հռոմայ «Հայոց Դպրոցին» տեսուչ և հայերէնի ու հայ մատենագրութեան ուսուցիչ Հ. Յովհաննէս Վ. Միսքճեան, որ ժամանակէ մ'ի վեր Կ. Պոլիս կ'գտնուէր արձակուրդով, առաջիկայ ԲՇ. Հռոմ կ'դառնայ, երկու նոր աշակերտ տանելով իրեն հետ։ Այս Դպրոց հայ-հռոմէական եկեղեցականներ կ'պատրաստէ։ Հայ-հռոմէական Պատրիարքութեան ամէն թեմերէն, նոյն իսկ Պարսկաստանէ, աշակերտներ կրնայ ունենալ, որք վարդապետական կոչումն ստանալէ ետքը, պարտին աշխատիլ իւրաքանչիւրն իր թեմի մէջ։ Այժմ կան իբր 20 աշակերտք։ Հ. Միսքճեան ուսեալ և բարեկիրթ եկեղեցական մ'է, որ լեզուական ու բանասիրական խնդիրներու վրայ յօդուածներ և ուսումնասիրութիւններ գրած է։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ թէ Պորտ ընկերութեան գանձապահ Արժ. Մր. Բիթէ ստացած է տասն օսմ. ոսկի, նուէր մի քանի բարեսէր անձերու՝ Ազգ. Հիւանդանոցի համար, և դարձեալ նոյն գանձապահի ձեռամբ ժողէվցի մի քանի բարեսէրներէ՝ Ազգ. Մանկանոցին համար՝ հօթն օսմ. ոսկի։

—Միվքի Հիսարի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ պնակի հասոյթէն Օգոստ. ամսուն տասն օսմ. ոսկի ղրկուած է յԱզգ. Հիւանդանոց։

—Ռուսիոյ կրթական նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Պ. Կարապետ Եզեանց, որ Բարիզ կ'գտնուի իբրեւ անդամ արեւելագիտաց համաժողովին, ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ։

—Խարբերդէ ի Պատրիարքարան կը հաղորդեն թէ անցեալ ամսոյն մանչ և աղջիկ կարօտ ուսանողներ ղրկուած են ի Պոլիս Ս. Յակոբայ Մանկանոցն հաստատուելու համար։ Սակայն զարմանօք լսուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ թէ այդ ղրկուած ուսանողներ, փոխանակ ուղղակի Պոլիս բերուելու, Թիւրիմացութեամբ Գերմանիա տարուած են։

—Բալուի Թըլէկ գիւղի Տ. Վարդան քահանան, որ այժմ ընտանեօք և պարագայիւք Խարբերդու քաղաքին Ս. Կարապետի թաղն հաստատուած է, ի Պատրիարքարան նամակ մը գրելով եւ իր ներկայ վիճակին նեղութիւնն յայտնելով, օգնութիւն խնդրած է։ Մայր-Եկեղեցւոյ Տ. Միքայէլ քահանայ Աչճեանի նախաձեռնութեամբ պարտուպատշաճն ընել առաջադրուած է։

—Կէտիկ Փաշայի Թաղին քարոզիչ Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան երէկ Ս. Պատրիարքին ներկայացաւ Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ կազմութեան տեղեկագիրը։ Ն. Սրբազնութիւն յանձնարարեց Տ. Վահան վրդ.ին՝ ընտրելոց յանձնառութիւնը կանխապէս առնուլ, և ապա վաւերացնելու ձեռնարկել։ Միւս կողմէ, կ'լսենք թէ Թաղեցիներէն բողոք բարձուած է այս ընտրութեան դէմ։

— Ս. Յակոբայ Մանկանոցն այժմ 190ի չափ աշակերտ կ'պարունակէ, բաց ի 30ի չափ աշակերտներէն, որք արձակուրդէ վերադարձողներէ ըլլալով, կ'նպաստն Հիւանդանոցի չէնքին մէջ, Մանկանոցի չէնքին անբաւականութեան պատճառաւ։ Ննջարանի հրակողութեան պաշտօնն, որ տարիներէ ի վեր Պապա-Անդրանիկ անուն մէկու մը յանձնուած էր, ծանօթ դաստիարակ Պշտպազիրկեանեան Յակոբ էֆ.ի յանձնուեր է։ Արդէն, ըստ եւրոպական դրութեան, այլ և այլ վարժարանաց մէջ ուսեալ անձերէ կ'ընտրուին գիշերապահներն ալ։

—Կ'լսենք թէ Բերայի Տօլապ-Տէրէ փողոցն 7 տուն հայ ընտանիք, չենք գիտեր ի՛նչ պատճառաւ, յոյն եկեղեցին ընդունած են։ Հայ ճարտարապետ մ'ալ լատին եկեղեցին ընդուներ է։

Լսաեան երկսեռ վարժարանին վերաբացումն որ ինչ ինչ կարգադրութեանց պատճառաւ յետաձգուած էր, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երեքշաբթի առաւօտ 16 Սեպտ. և դասախօսութիւնները պիտի սկսին ըստ ժամանակացոյցի։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Բերայի
Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Յ. Ս. Պօղոսեան Գ. Սէլիմյէճեան

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Անցեալ չարթու ծանուցինք թէ Բենսիլվանիոյ Հէզլդըն աւանին մօտ ամբոխաձանքի մը գործաւորաց և ոստիկանութեան միջեւ արիւնալի ընդհարում մը տեղի ունենալով 11 գործաւոր սպաննուած եւ 50ը վիրաւորուած են, եւ ասոնց ալ 21ն յետոյ մեռած են։ Արդ, նորագոյն լուրերու նայելով Մ. Նահանգաց գլխաւոր քաղաքաց մէջ միթինկներ տեղի կ'ունենան բողոքելու այս դէպքին դէմ։ Մեռած գործաւորներէն մէկ քանին թաղուեր են անցեալ չարթու։ Հինգ հազար գործաւոր հետեւեր են դագաղներուն։ Բենսիլվանիոյ կառավարիչն արգիլեր է որ յուղարկաւորութեանց պահուն պաշտօնեայք համազգեստ կամ զէնք չկրեն. նուագածուներ ալ չգտնուին։

—Վերջին լուրերու նայելով Հէզլդընի շրջակայքը չի խռովութիւնք կ'շարունակեն դեռ։ Օտարազգի հարիւր յիսուն կին անցեալ ԴՇ. երկաթէ ձողերով զինուած, պարտաւորեր են 300 գործաւոր իրենց աշխատութիւնները դադրեցնելու։ ԵՇ. բոլոր գործաւորք հանգիստ առած էին։ Ասոր հակառակ 1500 հուպրի գործաւոր սկսեր են աշխատիլ ի Բիցպուրկ։ Կ'յուսացուի թէ ուրիշներ ալ ասոնց օրինակին հետեւին։

—Բիցպուրկի մէջ ալ խումբ մը մարդիկ, որոց կ'առաջնորդէին 50ի չափ կանայք՝ իրենց զաւակները գրկած՝ ջանացեր են որ հանքածուխի գործաւորք հանգիստ առնուն։ Ոստիկանք արգիլեր են. կռիւ մը տեղի ունենալով ասոնցմէ մէկ քանին զանազան կծուեր են։ Չորս կին ձերբակալեր են. մին այնչափ կատաղութեամբ դէմ դրեր է, որ հինգ մարդ հազիւ կրցեր են զսպել։

—Հէզլդընի հանքատեարք ընդուներ են գործաւորներու առաջարկած պայմանները։

ԴԵՂԻՆ ՏԵՆԴԸ կ'շարունակէ ճարակել Միսիսիբիի ստորին նահանգաց մէջ։ Մտահոգութիւն կ'տիրէ։ Վարակեալ վայրերու մէջ երկաթուղեաց երթեւեկութիւնք դադրած կամ նուազած են։ Ճէքըընվիլի մէջ ոչ ոք կայ, զի բնակիչք փախած են։ Նիւ Օրլէանի մէջ դեղին տենդի 19 դէպք պատահեր են։ Չերծ մնացած քաղաքները խիստ քարանթինա կ'պահեն։

ՈՐՍՈՐԴԻ ՔԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ.— Անգլ. թերթ մը կ'ծանուցանէ թէ Լորտ Կըրի վերջերս երկու օրուան մէջ հազար վայրի փասեան որսացեր է։ Լ. Կըրի հաշիւ ըրեր է որ 28 տարիէ իվեր 316,699 որսի թռչուններ և անասուններ սպաննած է, որոց 111,190ն փասիան, 89,401 լօրամարգի, 47,468 վայրի փասիան, 26,747 ճագար, 26,417 նապաստակ, 2735 ջրակտցար, 2,077 կտցար, 1393 վայրի բադ, 381 եղջերու, 97 կինճ, 11 վագր, 2 ռնգեղջիւր եւ 824 զանազան անասունք։

ԼԻՆՋԻ ՕՐԷՆՔ.— Վէրսայլի (Ինտիանա-Մ. Նահանգք) ագարակապանք մէկ քանի տարիներէ ի վեր սոսկման մէջ էին այրող կոչուած աւազակներու ասպատակութիւններէն. ասոնք կրակով կ'նարչարեն ձեռքերնին ինկած զոհերն, որպէս զի ցոյց տան իրենց դրամին պահուած տեղը։ Մէկ քանի անգամներ այս աւազակներէ ոմանք ձերբակալուեցան, բայց դատապարտութիւն չկրեցին։ Վերջերս ասոնցմէ հինգը ձերբակալուելով Վէրսայլի բանտը դրուած էին։ Անցեալ ԴՇ. գիշեր չորս հարիւր ձիաւորք Վէրսայլ երթալով բանտը մտան և սպաննեցին այդ աւազակները՝ Լինչի օրինաց գործադրութիւնը գէշ տպաւորութիւն առաջ բերաւ, զի չատ հազուագիւտ է այդ կողմերը։

ՄՈՒԿԵՐՈՒ ԹՌՉՔԸ.— Անցեալ օր պատմեցինք թէ Բարիզի մէջ դատարկապորտ մը ձերբակալած էին որ մուկերու թռիչ մ'եր և թէ այդ անձ իր վրայ գտնուած սպիտակ փոքրիկ մուկերուն հետ բանտ տարուած էր։ Բանտին պաշտօնեայք չընդունեցին մուկերը, բանի կանոնաց հակառակ նկատելով։ Ոստիկանապետը զանազան տեղեր ղրկեց զանոնք սակառի մը մէջ դնելով, բայց խեղճ մուկերն ամէն կողմէ մերժուեցան։ Վերջապէս ոստիկանապետն սակառն առաւ և իր տունը տանելով խոհարարուհիին յանձնեց։ Կինը նախ սոսկաց, բայց յետոյ տեսնելով որ խեղճ անասունիկները փոքր մը չէն ըներ, քիչ քիչ համակրեցաւ եւ կերակրեց։ Փախչելու տրամադրութիւն ցոյց չտալով, խոհանոցին մէջ ազատ կ'պտտէին. սակայն մեծ անհանգստութիւն էր, որովհետեւ անցեալ օր տան տիկինն հաւ մը եփել տուած էր հիւրերու համար. խոհարարուհին երբ ուզեց հաւը տանիլ, տեսաւ թէ մուկերը կտոր կտոր ըրած էին։ Ուստի խիստ միջոցներ ի գործ դրուեցան իրենց նկատմամբ։ Բանտարկուեցան սակառին մէջ, մինչեւ որ իրենց թռիչն ելնէ բանտէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷԺ, փօզէնտաբեամբ Մ. Ֆօռէ, ի Տրոկման փողոց, Թիւ 2-4, Ռուսիոյ դեսպանատան ետեւը։ Հայ տղաք դասական ուսուցման յատկացեալ այս կրթարանին մէջ կարող են յառաջ տանիլ ֆրանսերէնի, հայերէնի և թուրքերէնի լիակատար ուսումը։ Ֆրանսական հիմնագիրը կատարելապէս յար և նման է Ֆրանսայի Լիսէներու հիմնագրոյն։ Հաստատութիւնը կ'ընդունի գիշերօթիկներ, կէսգիշերօթիկներ և ցերեկեայ աշակերտներ։ Արձանագրութիւնք, սկսեալ Օգս. 29 (Սեպտ. 10), ամէն օր, առաւօտեան ժամ 10էն մինչեւ երեկոյեան ժամ 4։ Դասերը կ'սկսին Սեպտ. 8/20ին։
20—12

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պալատի ատրճան տրուեցաւ Ներքին գործոց Նախարարութեան Մէքթուպճի Մէճիտ պէյի։ Իւլայի Բ. աստիճան՝ Շիրքէթի Խայրիյէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ Հօմէր էֆ.ի։

ՀԱՅ ԽՌՈՎԱՐԱՐՔ.— Մալիւմադի մէջ կ'կարդանք. — «Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ օսմ. երկիրները մանող խռովարար մէկ քանի Հայեր թէեւ իրենք իրենց ռուս գործակալի տիտղոսը կուտան, սակայն ռուս կառավարութեան պաշտօնական օրագրին մէջ ասոնց մասին գրուած ծանօթ հաստուածն բացարձակապէս կ'հերքէ այդ տիտղոսը։»

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը հաղորդուեցաւ Բ. Դրան թէ կառավարական պաշտօնեայք ու քարտուղարք պարտին կանոնաւորապէս իրենց գործին գլուխը գտնուիլ և հանրութեան գործերն արդարութեամբ ու ժամանակին կարգադրել։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.— Օսմ. Պանքան, ձեռնհաս իշխանութեան դիմելով, յայտարարեր է թէ պատրաստ է չափաւոր պայմաններով փոխառութիւն ընել կայս. կառավարութեան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպան Սըր Ֆիլիպ Քըրրի ալ արձակուրդով պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՀԻՒՍՆԻ ՓԱՇԱ, նորընտիր հրամատար 15րդ կիսաբանակին, Երզրումի ճամբով Վան ուղեւորեր է։

ՔԱՐՈՒՐԴԱԼԱՅԻ Մահարաճան վաղը Վիեննա պիտի ուղեւորի։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքն առջի օրն այցելութիւն տուաւ Սերպիոյ դեսպանին որուն հետ երեք քառորդ ժամու չափ տեսակցեցաւ։

Մ. ՆԷԼԻՏՈՎ երեկ իրիկուն ի Մեծ կղզի Ծիրքամօ օթելին մէջ սեղան մը տուաւ դեսպանատան պաշտօնէից եւ ուրիշ հրաւիրելոց։

—Մ. Նէլիտով եւ Սերպիոյ ու Սեւլեռան դեսպաններն անցեալ օր Ապտուլլահ եղբարց լուսանկարչատունն երթալով, խմբովին լուսանկարնին հանել տուին։

—Մ. Նէլիտով յառաջիկայ ԲՇ. պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՍԵԼԱՆԻԿ-Կ.Պոլիս և Սելանիկ-Սկիւպ-Մանաստըրի երկաթուղեաց գծերուն պահպանութեան համար 200 հետեւակ և 100 հեծելակ ոստիկան-զինուորք պիտի յատկացուին, որոց համար զօրանոցներ պիտի շինուին։ Մախքն 5000 ոսկի կ'հաշուուի։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.— Սբարդայի ծովեզերեայ մէկ գիւղին մէջ գերեզման մը գտնուեր է՝ ուր կային զանազան գոհարեղէններ, մանաւանդ ոսկի մատանի մը՝ կաղինի չափ խոշոր թանկագին քարով մը. նոյնպէս մանեակ մը և ադամանդեայ օղ մը։ Ասոնք յանձնուեր են ձեռնհաս իշխանութեան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մէջ օսմ. հպատակ լեհ Հրեայք վարժարան մը կառուցած էին այդ ազգի տղոց համար։ Երէկ բացումը կատարուեցաւ հանդիսաւոր կերպով և բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ մետրապոլիտ Տ. Գերմանոս Սինոդի անդամակցութենէն հրաժարած ըլլալով, իրեն յաջորդեց Սելանիկի մետրապոլիտը։

ՍԻՄՈՆ ԷՖ. ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ, Իւնիոն ապահովագրական Ընկերութեան մասնաւոր տնօրէնն ի Կ. Պոլիս, այսօր Պելկրատ կ'երթայ, Ընկերութեան Սերպիոյ վերաբերեալ ձեռնարկութիւնները կազմակերպելու։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆԻՆ Սալիսէ ատրճան տրուիլն անցեալ օր ծանուցինք։ Գրիգոր էֆ. տպագրիչ-գրավաճառ մ'է, ընիկ Կեսարացի, որ տարիներէ հետէ բազմաթիւ դասական ու գրական գիրքեր հրատարակած է թուրք լեզուաւ, ու կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է օսմ. գրպ-ութեանց։ Առաջին անգամ ըլլալով քաղաքային ատրճան կ'ընդունի, եւ մէկ անգամէն Սալիսէի ատրճան բարձրանալը գոհունակութեան առիթ մ'է ամէն անոնց որ փափաքող են օսմ. գրականութեան յառաջդիմութեան։

ԿԱԼՈՒԱԾԱՏՈՒՐՔ.— Հագիգաթ կ'ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ կալուածատուրց գանձուած մասը 1,800,000 ոսկիի կը հասնի։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ճշդիւ գործադրել այն օրէնքն որ կ'արամադրէ ազդարարել ծաղիկէ, կարմրախտէ, ժանտատենդէ եայլնէ մահ պատահած տեղերը. բժիշկներն ալ պարտին տեղեկագրել թաղապետական բժիշկներուն։ Առողջապահական տեղեկագիրներու մէջ ալ նշանակել թաղապետական բժշկաց կողմէ այդ մասին տրուած տեղեկագրերը։ Այս հրաման հաղորդուեցաւ ամէն կողմ։

ՍԵՂԱՆ.— Արարողապետ Մունիր փաշա առջի գիշերը սեղան մը տուաւ ի պատիւ Քարուրդալայի Մահարաճային։

ՉԲՈՍԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏ.— Աւստրեան դեսպանը, Քարուրդալայի Մահարաճան և կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա երէկ Կեօքսու երթալով, զբօսական պտոյտ մը կատարեցին։

ՍԻՊԻԼ անգլ. մարտանաւն, որ Իզմիրի նաւահանգիստը կ'գտնուէր, մեկներ է անկից։

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ Գայմագամ Մէհմէտ Նիւզհէդ փաշա երէկ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ։

ԹԱՅՄԶ լրագրոյ մասնաւոր թղթակիցն, որ հելլենական պատերազմին ներկայ գտնուած էր, նախընթաց օրն Աթէնքէն մայրաքաղաքս եկաւ, կարգ մը պաշտօնագրեր բերելով յանուն անգլ. դեսպանին։ Թղթակիցն երէկ գիշեր Սոֆիայի կառախումբով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ ի Լոնտոն։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ Լէօպ մարտանաւն որ մէկ ամսէ ի վեր Սելանիկի առջեւ կ'գտնուէր, անցեալ ԴՇ. օրը Վօլօ ուղեւորեր է։

ԵՏԻՐՆԷԻ Տէֆթէրխանէի տնօրէն և արքունի կալուածոց յանձնաժողովոյ Նախագահ Մի ֆիտ պէյ երէկ առաւօտ մեռեր է Ետիրնէի մէջ։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ կառավարիչ Նաում փաշա իր իրաւասութեան տակ գտնուած գաւառակաց գործերը քննելու ելեր է։

—Զինուորական հաստատութեանց ի նպաստ Լիբանանու մէջ կատարուած հանգանակութիւնը ցարդ 139,605 ղրշ. արտադրած է։

—Լիբանանցի մը, Էլ-Շէյխ Մէհմէտ Իւլվան, Բ. Դռնէն արտօնութիւն խնդրեր է Լիբանանու մէջ թէմպէքիի վաճառումը մենաշնորհի վերածելու։ Կ'առաջարկէ 3000 պարկ թէմպէքի մտցնել ի Լիբանան, պայմանաւ որ մաքսատուրքէն զատ մէն մի քիլոյին համար ալ 2 ղրշ. վճարէ, և թէ թէմպէքիները վաճառուին թէ ոչ, տարին 6000 ոսկի վճարէ տեղական սնտուկին։ Նոյնպէս յանձն կ'առնու Ա. տեսակը 23 ղրշ.ի, Բ. տեսակը 20 ղրշ.ի և Գ. տեսակը 18 ղրշ.ի ծախել։ Հաշիւ եղած է թէ տարեկան 42,000 ոսկւոյ աւելորդ հասոյթ մը պիտի գոյանայ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ լրագրերէն հետեւեալը կ'արտատպէ Մոնիդէօռ.— «Կ.Պոլսեցի խիստ գեղանի թուրք աղջիկ մը ծանօթացաւ պառաւի մը որ առաջարկեց Աղեքսանդրիա տանիլ զինք՝ իր ազգականներէն բարձրաստիճան անձի մը հետ ամուսնացնելու։ Աղջիկն հրապուրուելով այս փայլուն խոստումներէն, Աղեքսանդրիա հասաւ պառաւին հետ հաստատուեցաւ Արաբներու թաղը տան մը մէջ։ Պառաւը ժամանակ մը շարունակեց յոյսեր տալ աղջկան, բայց օր մը առաջարկեց աղջկան որ բարեկամներու այցելութիւններ ընդունի. աղջիկը մերժեց։ Ուստի պառաւը «գլխուդ ճարը տես» ըսաւ և աղջկան հագուստներն ու գոհարեղէններն առնելով մեկնեցաւ։ Աղջիկը կառավարութեան դիմեց որ զայն առաջին մեկնող շոգենաւով Կ.Պոլիս ղրկելու։ Ոստիկանութիւնը պառաւը կ'փնտռէ։»

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852
Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաստորին քաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, պէտք է յետագայութեան (ըստ տարիքի), ծանօթութեան, եւ ազատ երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի զարեխրատան վրայի յարկը ճիշդ Զընդըքճեանց դէմ)։
Գաւառցիւցի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Քիւ 1 նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։
Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժներու, ձեռնարկը կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

—Աղեքսանդրիոյ ոստիկանութիւնն օսմ. հպատակ մարդ մը ձերբակալեց որ ամբաստանուած էր թէ վեց տարի առաջ ի Հալէպ մարդ սպաննած է։ Ոճիրը գործելէ յետոյ փախչելով Աղեքսանդրիա գացած և հոն խանութ մը բացած էր, ուր խաղաղիկ կ'աշխատէր կեղծ անունով մը։ Ի մօտոյ Կ. Պոլիս պիտի ղրկուի։ Ամբաստանեալը մոռցուած էր, բայց անձ մը, որուն հաղորդած էր գաղտնիքն, իմաց տուաւ կառավարութեան։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ելմտական նախորդ նախարար Մ. Կէշոֆ, որ մայրաքաղաքս կ'գտնուէր անձնական գործոց պատճառաւ, երէկ իրիկուն Սոֆիա վերադարձաւ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանատան Էլչ?ալ պահականաւն, որ Իզմիր գացած էր, առջի օրը Թարապիա վերադարձաւ։

ՈՃԻՐ.— Լանքազայէն կ'գրեն թէ կոբեկի արտի մը մէջ մարդու մը գլուխը գտնուեր է, որ տասն օրէ ի վեր սպաննուած ըլլալով սկսեր է փտիլ։ Սպաննելոյն ո՛վ ըլլալը թէեւ չէ ճանչցուեր, բայց քովը գտնուած թալեաց ու ֆէսէն հասկցուեր է որ թուրք է, և թեւերն ալ գօտիով կապուած ըլլալով, հասկցուած է որ դիտմամբ սպաննուած է։ Ոճրագործները դեռ չեն բռնուած։

ԽԱԲԵԲԱՅՈՒԹԻՒՆ.— Առջի օրը Գարահիսարցի բեռնակիր մը Րէճէպ Մեծ Շուկային մէջ պտտած պահուն, Թավճը Արթին անուն մարդ մը անոր մօտեցաւ և ոսկեզօծեալ ժամացոյց մը ցոյց տալով, ըսաւ թէ վեց մէճիտիյէի կ'ծախէ անհրաժեշտ պէտքի մը համար։ Րէճէպ ստակը տալով ժամացոյցն առաւ, բայց յետոյ ժամագործի մը ցոյց տալուն տեսաւ թէ ոսկեզօծեալ արծաթ է։ Ոստիկանութեան դիմեց, որ ձերբակալեց Արթինը։

ՊՈԼՍՈՅ Քիւչիւկ Մուսթաֆա Փաշա Թաղին մէջ առջի օրը Ֆաթիմէ անուն կին մը կօշկակար Ալիի խանութը գնաց ամիս մը առաջ յանձնարարած կօշիկն առնելու, բայց դեռ շինուած չէր։ Այս պատճառաւ կռիւ ծագելով Ֆաթիմէ կօշկակարի դանակով Ալին վիրաւորեց թեւէն։ Ալի սկսաւ պոռալ. նոյն պահուն անկից անցնող Ալի անուն ուրիշ մարդ մը օգնութեան փութաց, բայց աս ալ աճուկէն վիրաւորուեցաւ։ Ոստիկանութիւնն հասնելով ձերբակալեց ոճրագործ կինը։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

Մինչեւ լրագրոյս մամուլը դրուած պահուն հեռագիր չստացանք։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ Սակարանին մէջ բաւական եւեւէջներ եղան. առաւօտուն թէեւ 15-16 փր. բացուեցաւ, սակայն գնողներ ելնելով մինչեւ 18-19 փր.ի բարձրացուցին. իսկ միջօրէին Լոնտոնի հեռագիրը 18 անդ. պակաս գալով, այսինքն՝ 22·6 անդ., 13 փր.ի իջաւ և ապա Բարիզի հեռագիրն աւելի պակաս գալով մինչեւ 11 փր.ի իջեցուցին։

—Այս առաւօտ Բարիզի հեռագիրն է 22.35 անդ. և Լոնտոնի հեռագիրը 22 ղրշ. հոս բացուեցաւ. Քոնս. 24.8 ղրշ. եւ Երկթ. 115 փր.։

—ԲՇ. հաշուեյարդարի օր ըլլալով, Քոնս.ի համար 55 ղրշ. Րէբօր որոշեցին և Երկթ.ի համար 6,3/4 անդ. Տէբօր։

—Օրական Սղիլանը 1000նոցի համար կ'արժէ 1.50 և 8 օրուան համար 3 ոսկի 372 ղրշ.։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 11
Ամենէն բարձր գին	»	24 18½
Ամենէն վար գին	»	24 11
Ռումէլիի երկաթ. գոց.	փր.	115 50
Ամենէն բարձր գին		116 75
Ամենէն վար գին		115 50

ԲԱՑՈՒՄ, 10 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 08
Ռումէլիի երկաթուղի	փր.	114 75
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	15 10
Քռէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 07
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 14
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 12
Թրամուէյ բաժնեթ.		685 —
» Ժուիսանս		230 —
Թրամուէյ պարտաթ.	փր.	496 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	332 —
Թարափ Կ. Պոլսոյ	»	470 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Ս. Ո.		3 —
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 14
Անգլիական ոսկի	»	109 39
Բօլ Էմբէրիալ	»	89 25
Քրիմից	»	51 07
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 25
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 57

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 —
Փարիզ 3 »	փր.	23 10
Վիեննա մանտատ	»	10 92½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Սեպտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	65 50
» » » Բ.	»	41 50
» » » Գ.	»	24 12
» » » Դ. բաց.	»	22 12
» » » Դ. գոց.	»	22 —
Փոխառութիւն Դաւաճանութեան	»	80 50
» Օսմ. 3½%	»	99 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 87
Այտընի երկաթուղի	»	16 37
Եգիպտական Միացեալ	»	108 —
Անգլ. քօնսօլիտէ	»	111 63
Հելլենական 5%	»	31 50
Մօնօբոլ հելլենական 4%	»	36 —
Ռանթ » 4%	»	26 50
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	94 —
» նոր » 6% 1892	»	94 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 36½
Դրամադեղչ	»	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 21 Սեպտ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիոր.	47 55
» Լոնտոնի վրայ	»	119 85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	64 —
Օսմ. Ռէժի	»	156 50

ԲԱՐԻԶ, 21 Սեպտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ. բաց.	փր.	22 32
» » » Դ. գոց.	»	22 35
» » » Բ.	»	41 90
» » » Գ.	»	24 25
Օսմանիէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	116 —
Օսմ. Ռէժի	»	334 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	600 —
Ֆրանս. Ռանթ 3% Պ. Կ.	»	103 32
Քռէտի Լիոնէ	»	789 —
Պանք տը Բարի	»	851 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3247 —
Իտալական Ռանթ	»	93 75
Սպանիական արտաքին	»	61 40
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 200
Դրամադեղչ	»	2 —

ՊԷՐԼԻՆ, 21 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	94 50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	118 10
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	93 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 265

ՏՔԹ. ՃԵԼԱԼԵԱՆ
Մասնագէտ գաղղ., ծննդաբերութեան և կանանց հիւանդութեանց.—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց Թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 23—30

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կը. սենեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին ունեցն Սկիւտարի շուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը՝ կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի լարժարանին դիմաց թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով ։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար առանց ցաւի, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պտուտակաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիններու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 50—53

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ եւ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի և Սէվէլէյի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Աամէնիան	10500	Էմիրբիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Վիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէյնիան	3700	Մինճօ	600
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ֆլավիան շոգենաւը, Նաւապետ Լոկան, Նիկոմիդիայէ դառնալով առաջիկայ ԴՇ. ամսոյս 9/21ին, հետեւեալ օրը ԴՇ. Լիվըրբուլ պիտի երթայ Վալէնսիայի ճամբով։

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԲԱՔԷԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի

ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ
Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Գատը գիւղ.
«Պին պիր Չէչիտ» Պահճէ Գաբու.
Գէզարան Գասապեան Պահճէ Գաբու.
» Ծաննի՝ Կամուրջին գլուխը.
Մահմուտ Փաշա Բիւրքճի խանի դիմաց թիւ 131 մազի ներկ ծախող Աբամ Սոլագնճեանի քով։
ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Պօն Մարշէ.
«Էքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.
«Ալապռօսթէօզ» Բէրա Մեծ Փողոց Թ. 311
Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԻՓԽԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճի խան, Սլամպօլ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԵՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՑԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի ետին։ 2. Գարաքէօյի մօտ թիւ 120, Շէյխի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 11։

ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄՈՐԹԻ

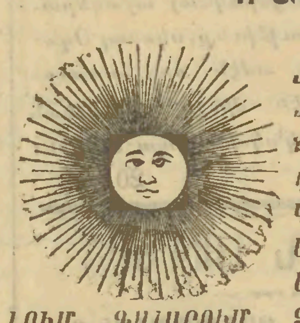

Այս հրաշալի պատրաստութիւն ցարդ գտնուած կարեւորագոյն և ԲԱՑԱՐՁԱԿ ԴԵՂՆ է ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ամէն ձեւին համար։ Ցոց և մեծերու աչքերէն և մարմնոյն այլ մասերէն ամէն բորբոքում կ'վանէ, և շուտով կ'բուժէ — ՎԷՐՔԵՐ, ՊԱԼԱՐՆԵՐ, ԱՅՏՈՒՑՆԵՐ, ՔԱՂՑԿԵՂՆ խոկ (եթէ ժամանակին սանու ի,) ՈՒՌԵՑՔՆԵՐ, ՄՈՐԹԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆԵՐ, ՑՈՂԱՑԱՒՈՏ անդամներ, ՄԿՆԱՑՈՒՑՆԵՐ, ԳԼԽՈՒ վէրքեր, ՈՏՔԻ ցաւեր, ԳԵԼՈՒՄ, ԳԱԼԱՐՈՒՄ, ՁԵՌՔԻ քեռուցուտներ, դանակի ԿՏՐԱԾՆԵՐ, ԱՉՔԻ բորբոքումներ, լաւագոյն ՕԾԱՆԵԼԻՔ ԱՉՔԻ, ԷՐԱԾԻ համար մէկ հատիկ դեղ, որ կ'գօրէ, երբ բժշկաց դեղօրայք ի զերեւ կ'ելնեն։ ԱՃԻԼԻԻ վէրքին, գլխու ԹԵՓԻՆ, ՕՁԱԽՏԻ, ԲՈՐՈՏՈՒԹԵԱՆ, ԳՈՆՋԻ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՀԻՒԾԱԽՏԻ, ՔՈՍԻ, և նմանօրինակ հիւանդութիւններու գերազանց դեղ և դարման։

Հրահանգ գործածութեան. — ՑՈՂԱՑԱՒԻ, ԳԵԼՈՒՄԻ, ՄԿՆԱՑՈՒՆՑԻ, և ՄԷՋՔԻ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ և այլ ամէն ներքին ցաւերու համար այս Օծանելիքով աղէկ շփէ օրն երկիցս։ — ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾՈՒԹԵԱՆ համար օծէ ողնայարն և թռնուած մասն օրը մէկ-երկու անգամ. օծէ բորբոքած աչքն, առտու իրիկուն քսէ ԿՈՇՏԵՐՈՒՆ՝ լաթ մը օծելով, նմանապէս ՈՏՔԻ ցաւերուն համար։ Ամէն տեսակ ՎԷՐՔԵՐՈՒ համար այս սպեղանին դրէք՝ վէրքն և շրջակայ բորբոքեալ մասերը զովելու չափ մեծ լաթով մը, 24 ժամն անգամ մը փոխեցէք։ Եթէ շատ թարախ հոսի կամ շատ ցաւ ըլլայ, կամ եթէ լաթն խինայ, նշան է մօտալուտ ապաքինման։ ՈՉ ՄԷԿ ՏՈՒՆ կամ ՆԱՒ պէտք է զուրկ ըլլայ սոյն սպեղանիէն։ Գին 3 շիլ. 6 բ. և 5 շիլ մէկ տուփը։ ՀՐԱՇԱԼԻ ՄՈՐԹԻ ՍՊԵՂԱՆԻԻ Ընկ. որ յ'Օհայօ. Մ. Նահ. Կ. Պոլիս, միակ կեդրոնատեղին ԷՏՄԸՆՏ ՔԱՌՐՈՒԱՆԱ, Ընդհ. Անգլ. վաճառատուն, 95—97 Կալաթա-Շիշլիի Թրամվայի կայարան, Վոյվոտայի քով, Կ. Պոլիս։

ՓՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լանջի կուրծքի, շնչարգելութեան դէմ, եւն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս սփոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, եւլն ։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով ։ Կոկորդի անհանգոյ խուխուտութիւններով գիշեր ցերեկ հազցող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգչին եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնզայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

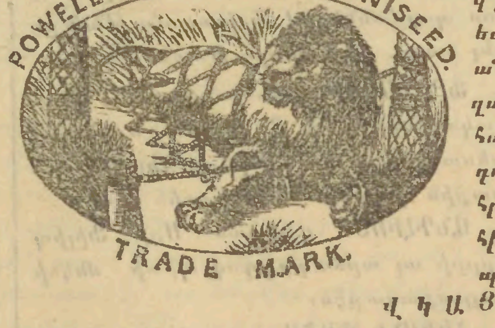

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրքիոյ հացը էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիք չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, թիւ 95-97, Պ. Էտ. Քառրուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ՓՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԷՍԱՏ ՀԱՖԶԸ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմունտ Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուի նաեւ բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

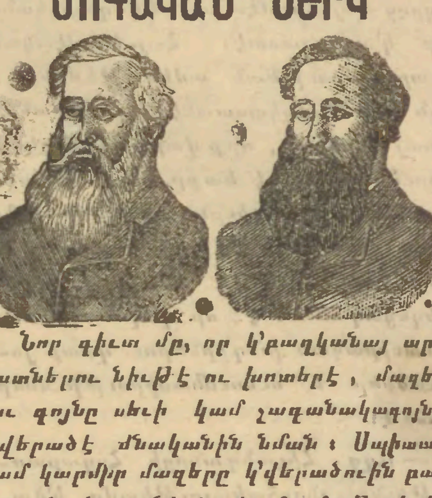

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ ժնականին նման ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան ենականին նման է որ մանրադիտին զիտող անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, Թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը։ Գործածութեան եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել, քանի փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սպունգով կամ խոզանակ մը թաթխել մը թըրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջէ. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմօն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Եուքսէք-գալտըրըմ, Վոյվոտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՔԱՔԷ եւ ԸՆԿ.

Տարբիլէյի և Պօնոսի միջեւ կանոնաւորապէս բանող
Ա. կարգ 245 Փրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի եւ ապրանք ուղեւորութեան Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԸՐԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. Պոլիս, Թ. 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (83)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԹՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Հա՛, հա՛, այս միայն պակաս էր։ Բայց իրաւ որ տղայամիտ պիտի ըլլայ։ Ո՛հ, տկարութիւն պէտք չէ։ Կրցին անպատուել զիս, բայց ես իմ ձեռքովս պիտի չանպատուեմ զիս։

Իր սրտին խորէն առաջին անգամ ըլլալով ձայն մը բարձրացաւ եր պատասխանեց. «Ո՞վ պիտի գիտնայ. Թալվա՞ն, Նա պաղատեցաւ քեզ որ գթած ըլլաս. Ռոպէ՞ր. Նա իր կեանքը պիտի անցունէ օրհնելով զքեզ։» Բայց խիղճն ապստամբեցաւ այս վատ խորհրդատուին դէմ, բողոքեց թէ պիտի չհետեւէր անոր նենգամիտ և անոյշ խորհուրդներուն։ Աւաւել եւ քարացնել ուղեղ իր սիրտն անտարբերութեամբ. բայց չյաջողեցաւ։ Ի զո՜ւր ջանաց ուրիշ բանի վրայ խորհիլ, իր երեւակայութիւնն սեւեռել տարբեր նիւթի մը վրայ, մէջտ միտքը կուգար փոքրիկ հիւանդին այս ողբալի պատկերը, որ տենդոտ մղձաւանջներով կը տանջուէր իր սպիտակ անկողնոյն մէջ, որ երջանիկ երազներու համար միայն պատրաստուած էր։ Մտայղկութիւնը կ'աւելնար անդադար եւ կանոնաւոր կերպով։ Ռամօ բուռն բաղձանք մը կ'զգար գիտնալու թէ ինչ բան կը պատահէր։

Քիչ մնաց որ զանգակը զարնէր լուր խնդրելու համար։ Եւ անկա գորովանքի մը վերադարձը չէր։ Միտումն չէր զգար դէպի աղջնակն։ Իրեն այնպէս կը թուէր թէ բժշկութենէն վերջն ալ անտարբեր պիտի թողուր զինքը, բայց Ամբիէն կը տառապէր, եւ Տոքթորը կ'ըսէր մտովի. եթէ անոր վրայ կը մտածեմ, պատճառը սա է որ կը տառապի։ Սփոփանք զգաց երբ այս մեկնութիւնը գտաւ իր յուզումը բացատրելու համար։ Նորէն նստաւ իր խոր թիկնաթոռին մէջ առաւօտեան դէմ, և պատուհանը բացաւ։ Մաքուր օդն օգտակար եղաւ իրեն։ Հանգոյցով շնչեց և ապա վերադարձաւ իր սեղանին քով, որուն վրայէն գիրք մ'առաւ։ Մինչեւ նախաճաշի ատեն, հանգստօրէն կարդաց։

Ռոզալի անհարեկից զարմանօք տեսաւ անոր հանդարտելն, երբ թէ անկանոն բան մը պատահած չըլլար։ Ցուցացած էր որ իր տիրոջ տաժանաբեկ ջիղերը պիտի թուլնային անոր մտային վիճակին մէջ յեղաշրջութիւն մը յառաջ բերելու համար։ Եւ յանկարծ, այն ժամուն որ սրտաբեկ ու վհատած և իր շուրջը գտնուողներուն ձեռքը մատնուած կը կարծէր զայն, ընդհակառակն նա կը վերականգնէր աւելի հաստատուն և աւելի հզօր։ Իւրովի հարցուց թէ ինչ գաղջնք կրած էր այն անհրեւոյթ էակներուն հետ, այս խորհրդաւոր հնարքներուն տիրանալու համար։ Ափսէի մը վրայ բերաւ անոր սովորական ճաշը, պաղ միս և պտուղ։ Քանի մը պատառ կերաւ և գաւաթ մը ջուր խմեց։ Տոքթորը դեռ լսելի չէր ըրած իր ձայնն, երբ սպասուհին պատրաստուեցաւ հեռանալու։ Սպասեց որ մինչեւ դուռն հասնի, անոր ուղղելու համար այն հարցումն որ իր շրթունքը տոչորէր։

—Տոքթոր Թալվան հո՞ս է։

Սպասուհին պատասխանեց.

—Այո՛, Պարոն, վերն է Ռոպէրի հետ։

Ամբիէնի անունը չարտասանեց։ Ցրեւաւ «աղջկանդ քով է»։ Վե՛րը. — ահա այսչափ։ Միթէ այսչափ չէ՞ր ինչ որ կ'ուզէր գիտնալ։ Սպասուհին փութկոտութիւն զգաց աւելցնելու. «Եւ հիւանդը գէշ է»։ բայց ինքզինք զսպեց։ Ռամոյի դէմքը կարկամած, և դեղնութիւնը կորսնցնելով կասկոյսն կորած էր։ Անհամբեր շարժումով մը հրամայեց սպասուհւոյն որ դուրս ելնէ։

Այսպէս Թալվան գործադրած էր իր սպառնալիքը։ այլեւս չէր վերադառնար իր բարեկամին քով։ Վերը, իր սանին քով էր, բայց առաջին յարկը կանգ չէր առած, իր վազելը ընկերոջ ձեռքը սեղմելու համար։ Քառասուն տարիէ ի վեր առաջին անգամն էր այս։ Խորին տխրութիւն մը զգաց։ Մտիկ ըրած էր ինչ որ իրեն ըսած էր Թալվան, բայց չէր հաւատացած անոր սպառնալեաց։ Ըսաւ մտովի. հիմակ իրօք առանձին եմ. ամէն ինչ միեւնոյն ատեն կը պակսի ինձ, և չեմ կրնար բանի մը փարիլ։ Կատաղեալ ու վերջնական զատարկութիւնն է այս։

Իր շուրջն ամէն ինչ տեսաւ աւերակ ու անապատացեալ։ Կսկծալի տպաւորութիւն մը զգաց։ Գրեթէ գլխու պտոյտ մը ունեցաւ, և մեծ յուզմամբ մը իւրովի հարցուց թէ արդեօք վախ չէ՞ր իր զգացածն։ Անծանօթ նեղութիւն մը կը ճմլէր իր սիրտը։ Դժգոհ էր թէ իր անձէն և թէ ուրիշներէն։ Կարծես թէ շատ ծանր բեռան մը տակ շունչը կը կտրէր, և կասկածեցաւ թէ իր զգացածը խղճի խայթ մ'էր։ Զայրացաւ այս մտածութեան դէմ։ Խղճի խայթ մը, ի՞նչ բանի համար։ Ի՞նչ ըրած էր։ Միթէ յանցաւո՞ր էր։ Դառնապէս ժպտեցաւ։ Հէ՛ք մարդկութիւն, որ երազներու ովկէանին վրայ յարատեւ կը տատանի և իրականութենէն կը զարհուրի։ Տկարութիւն, տկարութիւն, մի միայն տկարութիւն։ Իր կենաց մէջ փոփոխութիւն մը, իր ունակութեանց մէջ այլայլութիւն մը կը կրէր և ինքն որ այլոց կարծիքին չէր հաւներ, իր մտաւոր կարողութեանց հաւասարակշռութիւնը կը կորսնցնէր։ Թալվան քէն կը պահէր իրեն դէմ և այս վայրկենական թշնամութիւնը զինքը կը մղէր տըխուր բաներ մտածելու, ուրուականներէ վախցող տղու մը պէս մտատանջութիւններ զգալու։ Այս բոլոր տխրութիւնն, այս մելամաղձութիւնն իր երեւակայութեան ուրուականներն էին։ Պիտի բաւէր մտէն քննել զանոնք՝ ցրուելու և ոչնչացնելու համար։

Այդ օրն, երկար ժամերով, ջանաց բարոյապէս կազդուրել իր միտքը։ Առ այս մեծ կամք մը և շատ քաջասրտութիւն ցոյց տուաւ, եւ յաջողեցաւ բուռն ճիգերով։ Կրցաւ իր խղճին քննութիւնը կատարել և ինքզինք ա՛յնքան անմեղ գտաւ այլոց նկատմամբ որքան այլք յանցաւոր եղած էին իրեն նկատմամբ։ Թալվանի բնական արդարասիրութեան վրայ վստահութիւն ունեցաւ և յուսաց որ իր բարեկամն իրեն պիտի վերադառնար։ Իր բովանդակ հաստատակամութիւնը վերստացաւ եւ վճռեց թէ այնպէս գործած էր ինչպէս որ գործել պէտք էր։ Ընդունեց իր պաշտօնակիցներն որք կը ներկայանային հանապազօրեայ խորհրդակցութեան համար, չտեսնելու զարկաւ երբ յիմարաբոյժն անոնց չէր ընկերացած։ Բժշկութեան վրայ ճառեց, ցոյց տըրուած դարմանումին վրայ վիճաբանեցաւ, իրեն տրուած քաջալերանքն ընդունեց և մտքի ահարկու աշխատութեամբ մը կատարեց իր հայրական դերը։

Փոխադրեց Յ. Մ. ՓՈՋԱՃԵԱՆ (Շար.)